

**6 ŞUBAT KAHRAMANMARAŞ VE HATAY DEPREMLERİ ARDINDAN
AFET YÖNETİMİ, KENTSEL DÖNÜŞÜM VE YERİNDEN OLMA**
Editörler: Prof. Dr. Aslı Akay / Prof. Dr. Şebnem Akçapar

ASBÜ YAYINLARI: 41

Yayın Sertifika No: 48453

İSBN: 978-625-95321-3-4

**“6 ŞUBAT KAHRAMANMARAŞ VE HATAY DEPREMLERİ
ARDINDAN AFET YÖNETİMİ, KENTSEL DÖNÜŞÜM VE
YERİNDEN OLMA”**

Editörler

Prof. Dr. Şebnem Akçapar
Prof. Dr. Aslı Akay

İç Mizanpaj

Osman Kayaer

Kapak Tasarım

Adem Deniz

Baskı ve Cilt

Dijitalleştirme ASBÜ Yayınları

Yayın Tarihi

Ekim 2024

ASBÜ YAYINLARI

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Hükümet Meydanı No:2, 06050 Ulus/ Altındag/ Ankara

bilgi@asbu.edu.tr

Telefon: +90 313 5964444-45

Faks: +90 312 3118600

PTT kep: asbu@hs01.kep.tr

İÇİNDEKİLER

<i>ASBÜ Rektörü Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN- Açılış Konuşması</i>	2
<i>Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR- Afetlerden Sonra Psikolojik Sağlık</i>	11
<i>Prof. Dr. Aslı AKAY- Yeniden Yapılanma ve Kentsel Dirençlilik</i>	16
<i>Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR-Deprem Sonrası Yerinden Edilenler ve Geri Dönüşler</i>	25
<i>Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ-Deprem Sonrası Hasar Tespiti ve İyileştirme Süreçleri</i>	33
<i>Gökhan YILMAZ- 6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri</i>	51
<i>Aynur GÖKALP DURNA- Kentsel Dönüşüm</i>	64
<i>Dr. Selman Saim KESGİN-Afet Sahasında Araştırma Çalışmaları</i>	68
<i>Alper GÜLER-6 Şubat Depremleri Sonrası Türk Kızılay'ın Faaliyetleri</i> ...	74

ASBÜ

“6 ŞUBAT KAHRAMANMARAŞ VE HATAY DEPREMLERİ ARDINDAN AFET YÖNETİMİ, KENTSEL DÖNÜŞÜM VE YERİNDEN OLMA” KONULU PANEL

SUNUCU: Sayın Rektörüm, Sayın Rektör Yardımcımız, değerli hocalarımız ve kıymetli misafirler; ASBÜ Kent Yerel Yönetim Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ASBÜKENT) ile ASBÜ Küresel Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (ASBÜ- GAUM) ortaklığında düzenlenen “*6 Şubat Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Ardından Afet Yönetimi, Kentsel Dönüşüm ve Yerinden Olma*” başlıklı Panel Programına hepiniz hoş geldiniz.

Programımıza geçmeden önce sizleri saygı duruşuna ve ardından İstiklal Marşı'nı söylemeye davet ediyorum. Teşekkürler.

Şimdi panel programımıza geçmeden önce ilk olarak programın açılış konuşmasını yapmak üzere Üniversitemiz Rektörü Sayın Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan Hocamız'a kürsüyü arz ediyorum.

ASBÜ Rektörü Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN

Çok değerli Rektör Yardımcım, dekanlarım, çok değerli hocalarım, çok kıymetli misafirler; öncelikle hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Bundan tam bir yıl önce 6 Şubat 2023 tarihinde, geniş bir karasal alanı etkileyen, ülkemizin Güneydoğu, Doğu Anadolu ve Akdeniz Bölgelerinde tarihin kaydettiği en büyük depremlerden birini yaşadık. Bugün, bu acının yıl dönümü. Bir yıl önce bugün hepimiz teyakkuz halindeydik, ne olduğunu anlamaya çalışıyorduk. Mahiyetini bilemediğimiz, detaylarını henüz öğrenemediğimiz ne kadar yıkım var ne kadar can kaybı var bilmediğimiz bir süreçti. Ben de tam bu saatlerde yoldaydım.

Hatta yolculuk esnasında ikinci depremi yaşamıştım.

Allah böyle bir felaketi bir daha yaşatmasın! Ne ülkemiz ne dünyamızda böyle bir acı tekrar yaşanmasın!

Büyük kayıplarımız oldu, en önemlisi nice canlar gitti. O bölgede yaşayan hemen herkes bir yakını kaybetti. Hepimizin bir dostu, bir arkadaşı, bir sevdiği, en azından hikâyesinin geçtiği o bölgede mutlaka bir arkadaşının ya da onun yakınının büyük kayıpları, acıları söz konusu oldu. Gün geçtikçe depremin acısını, yol açtığı her çeşit yıkımı daha çok hissediyoruz. Deprem, insanların psikolojisinde, ruhunda, sosyal ve kültürel hayatta büyük yıkımlara yol açtı.

Felaketin ilk gününden itibaren devlet ile millet el ele çok büyük bir mücadele verdi. Üniversitemizde hem akademik hem idari personelimiz, bütün mesai arkadaşlarımız, öğrencilerimiz olağanüstü çabalar ortaya koydu. Bölgeye ulaşabildiğimiz en erken zamanda acil ihtiyaçları giderecek malzemeleri iletmeye çalıştık. Burada bunların ayrıntısına değinmeyeceğim. Yıkımlar, izahı mümkün olmayan yıkımlar... Maddi yıkımların telafisi bir şekilde yapılıyor elbette. Şu anda kalıcı konutlara dönüş konusunda devletimizin olağanüstü bir çabası var. Fakat bu deprem, çok büyük bir felaket. Dost ve kardeş ülkelerden, dünyadan bize çok ciddi yardımlar geldi. Dünyanın çeşitli yerlerinden birçok topluluk buraya yardım gönderdi, elinden ne geliyorsa yapmaya çalıştı. Ülkemizde olağanüstü bir dayanışma ortaya konuldu. Ben depremin ilk günlerinde, en yoğun çalışmaların yapıldığı 10 gün boyunca gönüllülerin çabalarını yerinde gördüm. Kurtarma çalışmaları ayrı bir fasıl. Yıkım çok büyük olduğu için kurtarma çalışmalarını çok tecrübeli, çok profesyonel insanların yapması gerekiyordu. İnsanları kurtarmak için çok sayıda ve büyük araca ihtiyaç vardı. Biz burada olağanüstü çalışmalara şahit olduk. Hem devletimizin, bakanlıklarımızın, hem de kamu kurumlarımızın inanılmaz bir dayanışmasını gördük. Herkes bölgeye aktı. Bu olanlar, olayın bütün aşamaları ve ayrıntıları

iyice incelenmeli. Çünkü bu büyük felaketten ve sonrasında yaşananlardan çıkarılması gereken çok önemli dersler var.

Bugün artık şunun farkındayız: Tüm dünya her an her tür depremle karşı karşıya kalabilir. Artık fay hatlarının yeri sabit değil. Yerler değişken, sürekli farklı yerlerde fay oluşumları var. Yer bilimciler, fay hattı olmadığı için deprem açısından güvenli yerlerde bile yeni fay hatlarının oluştuğunu tespit etti. Dünyada birçok bölge deprem riski taşıyor fakat özellikle ülkemiz tamamen bir deprem bölgesi. En güvenli şehirlerin, deprem riski sıfır olan, hiç fay hattı olmayan yerlerin bile fay değişkenliğinden dolayı deprem riski taşıdığını artık biliyoruz.

Bu aşamada yapılabilecek en önemli iş, özellikle akademiye ve bilim dünyasına düşen en önemli görev, depreme dirençli şehirler oluşturulmasına katkı sunmaktır. Canlıları asıl yok eden depremin kendisi değil dirençli olmayan şehirler, konutlar, yapılardır. Depremden sonra afet yönetimi kavramı çok büyük önem kazanıyor. Benim de bu deprem sürecinde, yani depremin ilk 10 gününde yaşadıklarım ve gördüklerim afet yönetiminin ne kadar önemli olduğunu ortaya koyuyor.

Ben bu süreçte ailem orada yaşadığı için Hatay'ın Dörtyol ilçesinde kaldım. Dörtyol, deprem açısından daha güvenli bir bölgeydi. Oradan Antakya'nın merkezine ya da Hassa'ya, Kırıkhan'a, Samandağ'ına gidiyorduk. Gidişlerimiz sırasında bu güzergâhlarda trafiğin her geçen gün fark edilir düzeyde arttığını gördük. Dört beş şeritli o geniş otoyollarda ilerleyemediğimiz zamanlar oldu. Ambulanslar, kurtarma ekipleri, vinçler yol almakta zorlanıyordu. Bu gözlemlerden sonra afet yönetiminin çok daha bilimsel yöntemlerle ele alınıp planlanması gerektiğini düşündüm. Evet, afet sonrası yapılması gerekenler çok iyi planlanmalı. Bu planların yapılabileceği ve yönlendirilebileceği etkin politikalar üretilmeli.

Deprem sonrasında iyi niyetli, gayretli birçok insan; sivil toplum ku-

ruluşları yola düşmüş, depremzedelere yardım etmek için oraya gelmişti. Herkes kendince bir şeyler yapmaya çalışıyordu. Çoğu da gönüllü olan bu kurtarma çalışmaları, bu faaliyetler ne kadar bilinçli yapılıyordu? Bunların analiz edilmesi gerekiyor. Deprem felaketinden etkilenen insanların temel ihtiyaçlarını en pratik şekilde nasıl karşılayabileceğimizi planlamalıyız. Bu türden büyük afetlerde, afet anında ve hemen sonrasında neler yapılması gerektiğini çok iyi çalışmamız gerekiyor. Bu afet yönetiminde hem profesyonel kurtarma çalışmalarının hem de gönüllülerin çalışma şeklinin çok iyi organize edilmesi gerekiyor.

Deprem, özellikle bu ölçekteki büyük deprem şehirleri yaşanmaz hale getiriyor. İnsanların evleri yıkılıyor, felaketzedeler yerinden yurdundan oluyor. Birçok insanın hemen gidebilecekleri bir yerleri olmuyor. Felaket bölgesinde hemen bir çadır kent, bir konteyner kent kurmak mümkün değil. Çünkü deprem bitmiş değil, artçıları var. Bunu yapmak, bilimsel olarak da doğru değil zaten. Öncelikle insanları güvenli bir bölgeye alıp orada bir süre ihtiyaçlarını karşılayıp çalışmalarını bitirmek gerekiyor.

Sonrasında deprem bölgesinden ayrılan şehir sakinlerinin tekrar dönüşü için de çalışmalar yapmak gerekir. Çünkü bu yer değiştirmeler demografik yapıyı etkiliyor. Bu yüzden demografi yönetimi de kaçınılmaz hale geliyor. Depremden sonra gerçekleşen yer değiştirme gönüllü bir göç değil. İnsanlar mecburen yaşadıkları yeri terk ediyor. Buna ve bu mecburiyetlerin doğurduğu sonuçlara yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

Depremi yaşadığı Kahramanmaraş merkez olmak üzere Hatay, Malatya, Adıyaman, Gaziantep, Diyarbakır, Elâzığ, Kilis, Adana, Osmaniye çok verimli topraklara sahiptir. Buralar, orta ölçekli yatırımların oldukça fazla olduğu bölgeler. Bu şehirler çoğu insanımızın kendi imkânlarıyla barınabildiği, müreffeh bir hayatın yaşandığı bölgeler. Depremden sonra zorunlu olarak bu bölgeden ayrılan insanlar, kalıcı

konutlar ve tekrar istihdam imkânları sağlanmadan bölgeye dönemiyor. Bu durumun dikkate alınması ve bu yerinden olma olayının çok iyi bir politikayla yönetilmesi, çalışmaların bu bilinçle yürütülmesi gerekiyor.

Depremın üzerinden bir yıl geçti. Sözü nü ettiğim çalışma süreçleri olağanüstü düzeyde yürüyor. Bunlara ilaveten özellikle kültürel mirasın yeniden ayağa kaldırılması konusuna da değ inmek gerekir. Bu tüm bölge için çok önemli. Biz biraz bu konuya da eğ iliyoruz. Hatay, kadim medeniyetlere dair çok büyük bir birikime sahip. Habibi Neccar Camii, Ulu Cami, kilise, havra gibi Hatay'ı bir medeniyet şehri yapan kültürel mirasların yaş atılmasına dair neler yapılıyor? Vakıflar Genel Müdürlüğümüz, bu tarihî mirasları yakından takip ediyor. Birçok büyükşehir belediyesi bu yapıların yeniden inş asını üstlendi. Bölgeyi bilen AFAD Başkanımız da bizzat gelmişti, depremin birinci yıldönümünde onlar bölgedeler. Biz kültürel mirası da yakından takip ediyoruz. Bu anlamda Kahramanmaraş'ı, Malatya'yı da ihmal etmememiz gerekir.

Kültürel mirasa sahip şehirlerle ilgili olarak artık ş unu da konuşuyoruz: Kültürel mirasların sahibi şehirlerle ilgili içerikler üretmek lazım. Mesela bir film çekilebilir, senaryolar yazılabilir. Üniversitemizde devam eden, Ankara Valiliği ile yürüttüğümüz hafta sonları gerçekleştirilen bir “Bilge Yazarlar Projesi” var. Bu proje çerçevesinde gençleri bölgeye götürüp bu kültürel mirasların bulunduğu yerleri göstererek bunlar hakkında hikâyeler, denemeler, senaryolar yazmalarını sağlayabiliriz. Kısa filmler çekmelerini destekleyebiliriz. Bölgeye hep birlikte sahip çıkmalıyız. Bu sadece bir devlet görevi, kamu kurumlarının görevi değildir. Buradaki maddi zararlar giderilebilir, hasarlar bir şekilde tamir edilir. Ama bölgenin sosyal ve kültürel hayatını yeniden canlandırmak, önceki demografiyi yeniden oluşturmak çok önemli. Oradaki o kültürel mirası yeniden canlandırıp ayağa kaldırmamız gerekiyor. Eski canlılığı yeniden oluşturmalıyız. Bu şehirlerimiz yeniden

ziyaret merkezi olmalı. Bu, ancak gençlerimizin konuyla ilgili farkındalığını artırarak mümkün olacaktır.

İlerleyen tarihlerde yeni programlar yaparak konuyu gençlerle konuşmalı, onların gündemine girmeli ve onlarla birlikte hayata geçirmeliyiz. Üniversitemizdeki topluluklarımızla bir proje bağlamında birkaç günlük bölge gezisi yapılabilir. Sonrasında da sözünü ettiğimiz içeriklerin oluşmasını sağlayabiliriz. Burada da gençlerimiz, öğrenci topluluklarımız zaman zaman yazarlık, editörlük, redaktörlük eğitimleri alıyor. Bence konunun bu çalışmalara da dâhil edilmesi gerekiyor.

Burada şunu da belirtmek isterim. Biz, depremi sadece yıl dönümünde hatırlıyor değiliz. Şu an üniversitemizin Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi bünyesinde yürütülen projeler var. Zaman zaman paneller ve deprem üzerine bölge hakkında toplantılar yapılıyor. Ama bu çalışmalar yetmez, daha fazlasını yapabiliriz. Bunun üzerinde çok iyi durmamız gerekiyor.

Yaşananlar film olarak sinemaya aktarılmalı, hikâye ve romanlarla edebiyata girmelidir. Bu durumun çok önemli örnekleri de var. Mesela Voltaire'in meşhur bir şiiri var Lizbon depremi üzerine. Lizbon depremi 1755'te çok büyük bir yıkım meydana getirmiş. Batı'da ciddi bir zihinsel dönüşüme sebep olmuştur. Yani Batı'nın belki gerçek aydınlanması dediğimiz aydınlanmayı sağlamıştır. Sadece düşüncede değil, mimaride dirençli şehir oluşturma, politikalar oluşturma anlamında da büyük gelişmelere vesile olmuştur.

Voltaire bu şiiri Jean-Jacques Rousseau'ya gönderiyor. Jean-Jacques Rousseau'nun ona verdiği cevap muhteşem. Gerçi Lizbon depremi, daha sonra teolojik tartışmalara sebebiyet vermiş ve Batı'da ateizm ve kötülük problemi, teodiseler doğmuştur. Onlardan uzun uzun bahsedecek değilim. Fakat asıl olan deprem hakkında edebi ürünler yazılmış olmasıdır.

Voltaire bunun üzerine bir de bir roman yazmıştır. *Candide*, o depremi

anlatan meşhur bir romandır. Yazar, depremde yaşanan olayları, roman karakterleri aracılığıyla anlatıyor. Kant'ın da üç tane önemli yazısı var. Kant hakkında çalışma yapan birçok insan o yazıları bilmez. Bu yazıların bugünkü sismigrofyanın, jeoloji biliminin temelleri olduğu da söylenir. Mesela Kant da o zamanda yeraltı fırtınaları der, çok ilginç analizler yapar. Bu bakımdan Kant'ın üç yazısı bugün bile çok kıymetli. Bizim de farklı alanlarda bu tür kalıcı metinler oluşturmamız gerekiyor. Felsefi olarak, sosyolojik olarak, edebî olarak farklı metinler...

Bugün yer bilimcilerin tespitlerini çok önemsiyoruz. Onların önerileri çok önemli. Ama özellikle afet yönetimi, kentsel dönüşüm, yerinden olma, tüm bunları içeren kamu yönetimi, felsefi bir bakış açısı, işin sosyolojisi, psikolojisi en az onlar kadar önemli.

İşin diğer bir kısmı psikologlara düşüyor. Mesela şu an depremi yaşayan bölge insanı hâlâ o travmanın etkisi altında. Sürekli sarsıntılar devam ediyor. İnanın her gittiğinizde o yöredeki insanlarda farklı bir psikolojiyi görüyorsunuz. Mesela ilk zamanlar insanlar konuşmuyordu, susuyordu ama şimdi insanlar çok fazla konuşuyor, o kadar çok şey anlatmak istiyor ki onları dinlemek, onların hikâyelerini dinleyip kaydedip belki daha planlı, programlı bir yazıya, politikalara dönüştürmek gerekiyor.

Bu vesileyle tekrar depremde kaybettiğimiz tüm canlarımıza, şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum. Hayatta kalan, deprezede olan, yaralı olan, hâlâ o yaralarını taşıyan insanlarımıza, canlarımıza da şifalar diliyorum! Allah bir daha göstermesin! Ama deprem bölgesi olduğumuzu, deprem ülkesi olduğumuzu unutmadan bu konuda sürekli yeni fikirleri, düşünceleri, politikaları da gündemde tutmalıyız.

SUNUCU- Sayın Rektörümüze konuşmalarını için teşekkür ediyoruz.

I. OTURUM

SUNUCU- Şimdi ilk panel oturumumuza geçeceğiz. İlk panelimiz için moderatörümüz Prof. Dr. Aslı AKAY Hocamızı, onun dışında konuşmacılarımız hem üniversitemiz Rektör Yardımcısı hem Klinik Psikoloji Araştırma Uygulama Merkezi Müdürümüz Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR Hocamızı, Küresel Göç Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürümüzü Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR Hocamızı ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nden Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ Hocamızı sahnedeki yerlerine davet ediyorum.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Aslı AKAY- Teşekkür ediyorum.

Sayın Rektörüm, Sayın Rektör Yardımcım, değerli hocalarımız, değerli katılımcılar; Panelimize hoş geldiniz.

6 Şubat Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri ardından afet yönetimi, kentsel dönüşüm ve yerinden olma konusunu bugün çok anlamlı bir günde tartışacağız sizlerle. 6 Şubat Depremlerin birinci yıl dönümü, aradan bir yıl geçti, ama bütün hissiyatımız sanki dün olmuş gibi. Bunun da etkisiyle özellikle çok farklı konularda bir yıl boyunca hem yapılanları sizlerle tartışalım hem de ne yapmalıyız konusunu gündeme getirelim ve bu konudaki bilgi birikimlerimizi paylaşalım istedik.

Bu etkinliği Müdürlüğünü yürüttüğüm ASBUKENT ve Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR Hocamızın Müdürlüğünü yürüttüğü ASBÜ-GAUM iş birliğinde düzenledik. Etkinliğimiz ASBÜ BAP tarafından desteklenen 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremi Sonrasında Afet Kriz Yönetimi ve Yerinden Olma Sürecinin Hatay İli Örneğinde Değerlendirilmesi başlıklı ve SBF-2023-214 kodlu Proje kapsamında organize edilmiştir.

Değerli panelistlerimize ve ayrıca sizlere katılımlarınız için çok teşekkür ediyoruz. Panelimiz iki oturumdan oluşuyor. Birinci oturumda Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR Hocamız, ben, Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR Hocamız, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nden Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ Hocamız konuşacaklar. Kısa bir aradan sonra ikinci oturumumuza başlayacağız. AFAD Risk Belirleme ve Önlem Dairesinden Sn. Gökhan YILMAZ, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Kentsel Dönüşüm Başkanlığı'ndan Sn. Aynur Gökalp DURNA ve Türk Kızılay'ından Dr. Selman Salim KESKİN Hocamız ve yine Türk Kızılay'ından Sn. Alper Güler bizlere kendi deneyimlerini aktaracaklar.

Ben sözü Sayın Rektör Yardımcımız Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR Hocamıza vermeden önce kısaca kendisini tanıtmak isterim. Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR, 1990 yılında Hacettepe Üniversitesi Tıp Fakültesini, 1995 yılında Psikiyatri İhtisasını bitirdi. Uzmanlık sonrası 1997'de bilişsel davranışçı psikoterapiler alanında Amerika'da Beck Institute for Cognitive Behavior Therapy and Research'de bilişsel psikoterapi eğitimi aldı. 1999 yılında New York Albert Ellis Institute'de Rational Emotive Therapy eğitimi aldı. Sonrasında akılcı duygusal terapi alanında önce temel sertifika, ardından da 2008 yılında ileri düzey sertifika aşamalarını tamamladı. 2000 yılında psikiyatri doçenti, 2012 yılında psikiyatri profesörü olan TÜRKÇAPAR, psikiyatrinin yanı sıra sosyal antropoloji alanında yüksek lisans ve doktorasını tamamlayarak 2009 yılında da sosyal antropolojide bilim doktoru unvanı aldı. 2005-2012 yılları arasında Ankara Dışkapı Yıldırım Beyazıt Eğitim Araştırma Hastanesi Psikiyatri Kliniği Şefi, 2008-2011 yılları arasında Etilik İhtisas Hastanesi Psikiyatri Kliniği Kurucu Şefliği yapan Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR, halen Bilişsel Davranışçı Psikoterapiler Derneği Başkanı Başkanlığı görevini yürütmektedir. 2012-2019 yılları arasında Hasan Kalyoncu Üniversitesi psikoloji bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmıştır ve 2019 yılından itibaren de Ankara Sosyal Bi-

limler Üniversitesi Psikoloji Bölümünde öğretim üyesi olarak çalışmalarına devam etmektedir. Buyurun Hocam.

Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR- Çok teşekkürler.

Değerli Rektörüm, değerli öğretim üyesi arkadaşlarım ve dinleyicilerimiz; hepiniz hoş geldiniz. Öncelikle konuşmama başlamadan önce bir kez daha bu büyük afette hayatını kaybeden insanlarımıza Allah'tan rahmet, yakınlarına sabır diliyoruz.

Tabii deprem insanlarda gerek psikolojik gerek bedensel anlamda birçok farklı sorun, hasar bıraktı, bu anlamda da herkese şifa diliyoruz.

Şimdi bu konu aslında insan psikolojisinin en temel dayanaklarından bir tanesini içeriyor. Şimdi insan dünya üzerinde varlığına baktığımızda, bir, varlığını sürdürmeye çalışıyor, iki, neslini sürdürmeye çalışıyor. Bunu yapabilmesi için de zarar görmemesi ve kaybetmemesi gerekiyor. Yani zarar görmemek ve kayıp yaşamamak insanın temel, belki de en birincil önem verdiği iki nokta. Hani kazanmak ve gelişmek de önemli ama gerek insan beyni için gerek insan toplumları için kaybetmemek, zarar görmemek her zaman daha öncelikli, çünkü zaten kaybettiğinizde, zarar gördüğünüzde diğer şeylerin pek önemi kalmıyor. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde de en temel şey, varlığını sürdürmek.

Gel gelelim bir yandan da varlığımızı sürdürmemizin önünde bazı engeller var. Örneğin bazı doğal engeller, kısıtlı bir yaşam süremiz gibi kaldı ki ölüm sonunda mukadderdir. Bedenen ve ruhen zarar görmemek yine mümkün değildir. Örneğin, hastalıklar var, doğal birtakım olaylar var veya doğrudan insan eliyle verilen zararlar var. Peki bu tür bir ortamda, yani muhakkak eninde sonunda kaybedeceğimiz ve zarar göreceğimiz dünyada nasıl kendimizi iyi-kötü psikolojik anlamda huzurlu, mutlu bir şekilde hissedip yaşayabiliyoruz? Aslında varsayarak

ve kabullenerek. Mesela Şu anda Şu dakikada, Şu saniyede saat 14:09. Bir deprem olup bu bina yıkılabilir, bizler de Őlebiliriz, böyle bir olasılık var. Peki, bu olasılıĒa raĒmen nasıl burada Şu anda hiĒ kimse hatta bunu duyduktan sonra bile oturmaya ve konuŐmayı dinlemeye devam edebiliyor? ĒŐnkŐ böyle bir Şey olmayacaĒını varsayıyoruz. İĒimizden "ya olursa" diye geĒirsek bile, buna göre hareket etmiyoruz ve bir anlamda yapacak bir Şey yok diyerek psikolojik iyi oluŐ halimizi sŐrdŐrŐyoruz. Yani temelde insanın bu hayattaki zorluklar karşısında, kayıplar karşısında, mutlak zarar karşısındaki baş etme yŐntemi, böyle bir Şey olmayacaĒını var saymak ve olursa da olur diyerek kabullenerek yaşamak.

Ama bunu tabii ki her zaman sŐrdŐrmemiz mŐmkŐn deĒil, Özellikle de gerĒekten bir zarar yaŐadıĒımızda ve kayıpla karŐılaŐtıĒımızda. İŞte o zaman bu dayandıĒımız iki dayanak ortadan kalkıyor ve o zaman da kayĒı, yas, ŐzŐntŐ, mutsuzluk ve Özellikle de bu kaybetme ve zarar gŐrme konusundaki belirsizlikle yŐzleŐmeyle birlikte pek Ēok psikolojik sıkıntı yaşıyoruz. Mutluk zarar gŐrdŐĒŐmŐz ilk anlarda, işte deprem gibi felaketler yaŐadıĒımızda, ilk duygusal tepkimiz Şok ve gerĒek dıŐılık hissi oluyor yani olan biteni sanki gerĒek deĒilmiŐ gibi, rŐyaymıŐ gibi gŐrme. Biz bunu psikolojide dissosiyasyon tepkileri olarak adlandırıyoruz. Ēok aĒır bedensel travmalarda nasıl ki bir tŐr anestezi gerekiyor ve sizi ameliyat ederken uyuŐturuyorlarsa, insan psikolojisinin de böyle bir ŐzelliĒi var. Dissosiyasyon duygusal anlamda bir hissizleŐme saĒlıyor ve insan otomatik bir Şekilde gerekeni yapıyor. Mesela depremi yaşayan ĒoĒu kişi "ya normalde ben evimden sabahları yarım saatte Ēıkardım, o anda iki dakikada nasıl Ēıktım hatırlamıyorum" diyor. Mesela yine depremi anlatırken de insanlar Ēok farklı Őekillerde anlatıyorlar. KaĒ tane sarsıntı olduĒuyla ilgili Őç sarsıntı oldu diyenler var, iki tane oldu diyenler var. Depremin sŐresiyle ilgili de farklı Şeyler söyleniyor. Bunun nedeni bellek ve bilinĒ fonksiyonlarında bir tŐr hissizleŐme, duyarsızlaŐma olmasıyla birlikte Önemli

detayların da unutulması ve insan beyninin travmaları aşmaya çalışmasıdır.

Travma günümüzde çok rastgele kullanılan bir sözcük. Travma olabilmesi için ölüm tehdidi veya cinsel saldırı gibi insanın hayat bütünlüğüne dönük bir tehdit olması gerek. Yoksa örneğin arkadaşım bana küstü, selam vermedi, sınıfta kaldım travma yaşadım gibi söylemler teknik anlamda travma değiller. İnsanın yaşamına dönük ya da bedensel bütünlüğüne dönük bir tehlike, tehdit altında kalması, ölüm tehdidi, tehlikesi ya da zarar görmesi veyahut da böyle bir zarar gören birine bizzat tanıklık etmesine biz travma diyoruz.

Bir doğal travmalar var; deprem, sel, toprak kayması, fırtına gibi. Bir de insan eliyle yapılan travmalar var; savaş, gördüğümüz işte bombalamalar, işkenceler, insanların öldürülmesi, eziyet edilmesi. Daima insan eliyle gerçekleştirilen travmaların insan psikolojisini daha ağır etkilediğini daha ağır yaralar bıraktığını biliyoruz. Doğal olaylarla olan travmalar nispeten daha az zararlı atlatılır. Burada deprem yalnız ayrı bir yere sahip yani doğal travmalar içinde en ağırı deprem travması. Neden? Çünkü mesela diğer travma kaynaklarını iyi-kötü kontrol edebilirsiniz, mesela işte sel baskını oluyor önce yağmur yağar, sonra sular yükselir tedbir alırsınız, oysaki deprem saniyeler içinde olan hiç beklemeden ve ne zaman ortaya çıkacağı belli olmadan gelen bir travma.

Biz Maraş'ı ziyaret ettiğimizde, orada kampları dolaştığımızda Halepli çok da sevimli Suriyeli göçmen bir çocuk "Halep senelerce süren bir savaşla bu hale gelmişti, burası bir günde o hale geldi" dedi. Düşünün, hani Türkiye'nin 11 tane iline bombardıman uçakları bir gecede hiçbir yer bırakmamak kaydıyla bütün araziyi bombaladığını düşünün. Ne kadar korkunç bir şey. Kaldı ki savaşlarda belli bir noktayı hedef alınıyor, belli bir sayıda bomba atılıyor, burada bütün coğrafyayı bu şekilde yıkan bir travma. Dolayısıyla deprem travması hem bu belirsizlik hem kontrol edememe açısından çok ağır bir travmadır.

Bu depremin arkasından ne çıkar? Bizim travma sonrası stres bozukluğu dediğimiz ruhsal sorun çıkabilir. Bu doğal tepkinin uzaması, anormal hale gelmesi, kişinin normal yaşamına dönememesi. Yine depresyon veya patolojik yas dediğimiz ruhsal durumlar ortaya çıkabilir.

Peki bu travmalar nasıl atılır? Akut dönemde insana tekrar o güvenlik duygusunun gelmesiyle. Bu da öncelikle fiziksel koşulların sağlanmasıyla olur. Yani bir deprem olduğunda insanlar bazen ilk anda hemen psikologlara gönderelim diyebiliyor. Maalesef bunlar çok anlamlı şeyler değil. Önce bir insanın güven altına alınması, beslenmesinin, barınmasının sağlanması gerekir. Yani bir insanın temel güvenliğini sağlayamadığımız anda psikoloğun ya da bir psikiyatristin söyleyeceği şeylerin pek bir anlamı olmaz. İlk anda o fiziksel güvenliğin sağlanması, barınmanın, korunmanın, güvenliğin sağlanması çok önemli. Şimdi artık o dönemi atlattık sayılır ama Musa Hocamızın da belirttiği gibi eğer o anlamda bir eksiklik yaşanırsa tabii travma da devam eder. Yani diyelim siz çadırda bir ay kalabilirsiniz, 5 ay kalabilirsiniz, 10 ay kalabilirsiniz veya o yiyecek bulamama, susuzluk vesaire, gibi bu imkansızlıkların süresi artarsa o zaman travma da uzamış olur. Travmayı atlama açısından bu maddi yetersizliklerin ortadan kaldırılması çok mühim. Bizim için şu an da en azından ilk döneme göre bu tür yetersizliklerin büyük ölçüde atlatıldığını biliyoruz ama yine de geliştirilmesi gerek.

Hayatta her an belirsizlik var evet ama en azından fiziksel imkânlarla ilgili belirsizliğin olmayacağını varsayarsak kaygı da azalır ve kendini iyi hissetmenin geri gelmesi de ilerleyen dönemde daha mümkün olur. Dediğim gibi ne zaman gelmez? İşte o fiziksel koşullar ve güvenlik hissini sağlayamazsak bu devam eder.

Yas ve travmada tabii şu çok önemli: Mesela bir kişinin bir yakını vefat etti, en azından onun cesedini bulmak ve toprağa vermek çok önemli, bunun maalesef olmadığı durumlar var. Benim kendi yakınlarımdan

halamın kızı ve eşi vefat ettiler, annemin yine aynı şekilde büyük halaların eşleri ve kızları vefat ettiler. Gittiğimizde bizim ilk görmek istediğimiz yer oralardı, yani kendi dedemin yıkılan evi. İşte orada yine halamın kızının vefat ettiği ev. Tabii bunlar bir tür yakınları için bir vedalaşma, en azından bir yeri belli olmuş oluyor. Maalesef bunun mümkün olamadığı kişiler var. Çünkü bir bataklık zemin üzerinde insanların kaybolduğu birtakım enkazlar var. Tabii bu çok daha zor, yani o yasin sürmesine yol açan bir şey.

Bizim psikiyatride yaygın kaygı bozukluğu dediğimiz bir durum var. Bu gündelik olaylarla ilgili sürekli evham ve endişe duymak. Örneğin çocuğu okula gidiyor ya başına bir şey gelirse, eşi yolculuğa çıkıyor ya kaza geçirirse gibi sürekli endişe ve kaygı duymak. Bu endişe ve kaygı duyan insanların bu tutumlarının sürmesinin ardında yatan nedir diye bakıldığında, en önemli şey, endişe ve kaygı duymanın ileriye doğru olumsuz olayların olmasını önleyeceği yönünde bir inanç. Eğer o olumsuz olay olursa daha hazır olacağımız, kendimizi iyi hissedeceğimiz. Hayatta hani en çok korktuğumuz şey belirsizlik olduğu için endişelenmenin sanki o belirsizliği azaltacağı gibi birtakım varsayımlar var. Oysaki bunların hiçbirisi geçerli değil, yani diyelim hepimiz oturup milletçe gece-gündüz 24 saat yeniden deprem olur mu diye her gün endişe duysak, kaygı duysak, bu konuyu düşünelim, bununla ilgili korksak ve fakat hiçbir şey yapmasak hiçbir şey olmaz. Yine olacak olan şey neyse o olur ama bundan biz zarar görürüz.

İleriye doğru tehdit, tehlike ile ilgili yapılacak şey endişe duymak, kaygı duymak değil, önlem almaktır. Bu anlamda da düşündüğümüzde, yine bir ölçüde toplumsal olarak bazı yöneticilerde dahil biraz patolojik bir durum devam ediyor gibi geliyor bana. O da şu: sürekli deprem olur mu-olmaz mı, ne zaman olur, nerde olur, kaç şiddetinde olur, ne kadar bina yıkılır? sorularını sorup durmak. Oysaki eğer jeoloji diye bir bilim varsa onların söylediği, İstanbul'da daha önce deprem olmuş yine olacak, yani bu tür sorularla uğraşmamıza gerek yok.

Bizim yapacağımız şey, hocamızın da belirttiği gibi belli, sağlam zeminlerde sağlam binalar yapmak, yani bizim enerjimizi oraya vermemiz gerek. Aksi takdirde bu sorulara odaklandığımızda, harekete geçmiyoruz, bir şey yapmıyoruz, sadece bir şey yapıyor hissine kapılıyoruz.

Ben 1966 yılında doğdum, iyi bir öğrenciydim, Türkiye'nin iyi okullarında okudum, 1999'da deprem olduğunda yine o zamanda Doktor olarak Adapazarı'na gitmiştik, ben Adapazarı'nın deprem bölgesi olduğunu bilmiyordum, çünkü öyle bir şey öğretilmemiştir. Hâlbuki 1967'de büyük bir deprem olmuş. Ben Maraşlıyım, yine bazı söyleyenler varmış ama Maraş'ta bir büyük deprem olacağı konusunda daha çok bir efsane, işte büyüklerimizin anlattığı 500 sene önce bir Kahramanmaraş varmış, orada bir deprem olmuş. Bizim deprem bölgesi olarak bildiğimiz yerler şimdi hep konuşulduğu için İstanbul'dur ve doğuda yine deprem bölgesi olarak bazı yerler. Bu açıdan da bilinçlenme ve hazırlanma önemli. Toplumsal planda da bunu güçlendirmemiz gerekiyor diye düşünüyorum.

Hepinize dikkatiniz için teşekkür ederim, saygılar sunarım.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Aslı AKAY- Sayın Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR Hocamıza afetlerden sonra psikolojik sağlık konusunda yaptığı bu değerli sunum için çok teşekkür ediyoruz.

İkinci sunumu yeniden yapılanma ve kentsel dirençlilik olarak ben gerçekleştireceğim. Çok kısa kendi özgeçmişimden bahsetmek gerekirse, 1992 yılında Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı bölümünden mezun oldum ve 1993-2002 yılları arası Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı bölümünde araştırma görevlisi olarak çalıştım. Doktora tezim sürecinde 1999 Marmara Depremlerinden sonra Yalova'nın coğrafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama kullanarak yeniden yapılanma sü-

reci için stratejileri içeren bir model geliştirmiştım. Sonrasında Hollanda Erasmus Üniversitesi'nden yine kamu yönetimi ile ilgili bir diploma programında afet yönetiminde yerel yönetimlerin rolü konusunda çalışma yaptım. Arkasından 2003-2018 yılları arası Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsünde (TODAİE) asistanlık, Kent, Çevre ve Yerel Yönetimler Doçenti ve Kentsel Politikalar Profesörü olarak görev yaptım. TODAİE'de Müdürlüğünü yürüttüğüm YYAEM Merkezinde afet yönetimiyle ilgili ulusal ve uluslararası birçok proje ve çalışmayı AFAD ile iş birliğinde yürüttük. TODAİE'nin 2018'de kapanması ile ASBÜ'de Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı Başkanlığında öğretim üyesi olarak göreve başladım. Aynı zamanda Afet ve İnsani Yardım Anabilim Dalı Başkanlığını yürütüyorum. Anabilim dalımızın henüz üç yıllık bir geçmişi olmasına rağmen şu ana kadar afet ve insani yardım yönetimi programlarından 10 tezli, 5 tezsiz öğrencimiz mezun oldu.

Sayın Rektörümüz BAP¹ çalışmalarımızdan da bahsetti, ASBÜKENT olarak ASBÜ- GAUM Merkez Müdürü Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR Hocamız, Siyaset Bilimi Kamu Yönetimi Bölüm Başkanımız Prof. Dr. Onur Ender ARSLAN Hocamızla ve asistanlarımızın iş birliği ile “SBF-2023-214 nolu 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Sonrasında Afet Yönetimi ve Yerinden Olma Sürecinin Türkiye Örneğinde Değerlendirilerek Şili ile Kıyaslamalı Analizi” başlıklı bir BAP¹ projesi yürütüyoruz. Türkiye ve Şili üzerinden kamu yönetimi, afet yönetimi bağlamında karşılaştırmalı bir analiz yapıyoruz. Proje çalışmamız kapsamında Şili'de saha araştırmasında Şili'nin AFAD benzeri olan kurumu eski adı ile ONEMİ şimdiki adı ile SENEPRAD ile itfaiye

¹ Bu Panel çalışması ASBÜ BAP tarafından desteklenen SBF-2023-214 nolu 22.05.2023 tarihinde başlatılan 2023 Kahramanmaraş ve Hatay Depremleri Sonrasında Afet Yönetimi ve Yerinden Olma Sürecinin Türkiye Örneğinde Değerlendirilerek Şili ile Kıyaslamalı Analizi” başlıklı Proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

teşkilatı olan BOMBEDOS ile yerel yönetimleri ve Şili Üniversitesi'nden afet yönetimi alanında çalışan akademisyenler, Şehircilik Bakanlığı ile toplantılar yaptık. Daha sonra tekrar detaylarını paylaşacağız sizlerle. Ama şunu anladık en kısa ve en öz olarak toplumda bir dirençlilik kültürünü oluşturmuşlar. Binalarını sağlam yapıyorlar, biliyorsunuz Şili tarihinde 1960 yılında Valdivia'da 9.5 büyüklüğünde bir depremle yıkıldı, bundan ders çıkartmışlar. Biz de ders çıkartmalıyız geçmişimizden, en önemli unsur bu.

Konuşmamda öncelikli olarak 25 yıl öncesine gideceğiz, ne durumdaydık, 25 yıl sonra neredeyiz? Yeniden yapılanma konusunda 1999 Marmara depremleri ve depremlerden nasıl dersler çıkardık, 2023 Maraş depremlerine nasıl etkisi oldu? Sonra Birleşmiş Milletlerin yeni sürdürülebilir kalkınma modeli olan “dirençli kalkınma modeli”nden bahsedeceğim. Kentsel dirençlilikten, Sendai önceliklerinden özellikle yeniden inşada öncekinden daha iyisini yapma sürecinde görev yetki sorumluluklara değineceğim. Bu işin olmazsa olmazı çok önemli bir risk transfer mekanizması olan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun'dan bahsederek afet riski altındaki alanlarda yapılacak kentsel dönüşümle ilgili görüşler ve geleceğe bakış kapsamında da 12. Kalkınma Planı ve yeniden inşa konusuna değineceğim. 25 yıl önce 99 Marmara Depremlerini Birleşmiş Milletler İnsani İşler Koordinasyon Bürosu, son 60 yılın en büyük felaketi olarak ifade etmişti. Yaşanan bu afet sonrasında birçok çalışma yaparak nerede hata yaptığımızı sorguladık. Sonuçta afet müdahalede iletişim, arama-kurtarma, ilkyardım, ulaştırma, kamu binalarının hasarları, altyapı hasarları, koordinasyon, gibi birçok sorunlarla karşı karşıya kaldık. Bu afetin sonucunda maalesef 18 binin üzerinde vatandaşımız hayatını kaybetti. Aynı sorunların 6 Şubat Depremleri içinde geçerli olduğu görülecektir. İnanılmaz boyutta can kaybının yanı sıra nitelikli işgücü kaybı ile karşılaştık; yıkılan, hasara uğrayan konut, hizmet sektörü, işyeri, sanayi tesisleri yüzünden 3.5 milyar dolarlık bir ekonomik hasarla karşılaştık.

Afet sonrasında Türkiye'de sosyal boyutta; başta yüksek hasar görebilir gruplar olarak kadın ve çocuklar olmak üzere birçok vatandaşımız zarar gördü. Kurumsal kapasite, altyapı kapasitelerinde yetersizliklerle, üretim sektöründe; birçok finans hizmetlerine kısıtlı erişimler nedeniyle, hizmetlerde yüksek maliyetlerle, makroekonomi de yüksek dış borç, hasarlı konutlarda yeniden yapılandırma harcamalarının yükü ile elektrik, enerji ve haberleşme altyapısı, ulaşım-egitim-sağlık altyapısı, belediye hizmetleri altyapısında hasarlarla karşı karşıya kaldık. Bu yüzden 99 Depremleri sonrası afet yönetiminde, afet politikaları bağlamındaI. Uyanış Dönemi olarak nitelendirilmiştir. Türk afet yönetim süreci içerisinde bu dönemde yaşanan bu depremden ders çıkartarak birçok düzenlemeler yapılmıştır. Bu dönemde Başbakanlığa bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü (TAY) kurulmuştur. 2009 yılında mevcut Sivil Savunma Genel Müdürlüğü, Afet İşleri Genel Müdürlüğü ve TAY kapatılarak AFAD kurulmuştur. Kamu yönetiminde birçok mevzuat düzenlemesi yapılarak mevzuat, yönetmelikler çıkartılmış ve bu hasarın, yaşanan bu travmanın etkilerinin giderilmesine çalışılmıştır. Bu yüzden, 6 Şubat 2023 Maraş ve Hatay depremleri sonrası içinde bulunduğumuz bu dönem bizim için ikinci uyanış dönemi olsun ve Maraş ve Hatay depremleri sonucunda verdiğimiz inanılmaz sayıdaki can kayıplarımız unutulmasın.

Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi her yıl bir önceki yılın değerlendirilmesi yapılarak rapor hazırlar. Maalesef görüyorsunuz ki, can kayıpları açısından 2023'teki en büyük 5 doğal afet sıralamasında Türkiye-Suriye Depremleri (Şubat) 58 bin can kaybı ile ilk sıradadır. Libya Seli (Eylül), 4.300 can kaybı ile 2. sırada, Fas Depremi (Eylül) 3.000 can kaybı ile 3. sırada, Afganistan Depremi (Eylül) 1500 can kaybı ile 4. sırada, Freddy Siklonu (Şubat) 1.400 can kaybı ile 5. sırada yer almıştır. BM'e göre hem finansal maliyetler hem de can kayıpları açısından en büyük etkiye sahip olan afet, Şubat ayında Türkiye ve

Suriye'de meydana gelen ve Mnh Reasürans tarafından yapılan tahmine göre 50 milyar ABD dolarlık (5,5 milyar doları sigortalı) hasara yol açan ve yaklaşık 58 bin can kaybına neden olan 6 şubat Deprem-leridir. Bölgelere göre sıralamada; Kuzey Amerika'da (Orta Amerika & Karayipler dahil) 520 can kaybı, Asya & Pasifik bölgesinde 11.900 can kaybı, Avrupa'da 51.000 can kaybı ve Afrika'da 10.600 can kaybı olarak verilmiştir.

Neden afetlere dirençli yerel yönetimlere ihtiyacımız var? Bunun için yol dirençli kentlerden geçer. Peki, biz neden dirençli kentlere bu süreç içerisinde önem vermek zorundayız? Risklerle karşı karşıyayız ve bu riskler maalesef sürekli değişen ve giderek karmaşıklaşan ve öngörülemeyen haldedir. Biz artık ders çıkarmak zorundayız, artık ikinci uyanış dönemindeyiz. Dirençlilik, bir birey veya topluluğun tehlikeli bir oluşumun etkilerini, zamanında ve etkili olarak tahmin etme, öngörme, nleme, azaltma ve iyileştirme kapasitesidir. Dirençlilik, zorluklar, travma, trajedi, tehditler veya afet gibi önemli stres kaynakları karşısında iyi uyum sağlama sürecidir. Dirençliliğin ekolojik-sürdürülebilirlik-afet risk-ekonomi ve iklim değişikliği boyutları vardır. Hem ulusal afet risk azaltma politikamız, hem de uluslararası afet politikaları olan Hyogo Afet Risklerinin Azaltılması erve Eylem Planı (2005-2015), Sendai Afet Risklerinin Azaltılması erve Belgesi (2015-2030) ve Yeni Kentsel Ajanda-*New Urban Agenda* (Habitat III) dirençliliği öngörmektedir.

Sendai Afet Risk Azaltma erve Belgesi Türkiye'nin de içinde bulunduğu ve 2030'a kadar uluslararası afet risk azaltma politikalarında referans aldığımız ervedir. şu anda bir yandan 6 şubat depremlerinin yeniden yapılanma süreci içerisindeyiz, bir yandan da bu önceliklerle ulusal politikamızı da yönlendirmemiz gerekiyor. Sendai ncelikleri; afet riskini anlamak, afet riskinin yönetilmesi için risk yönetimini gclendirmek, müdahale iyileştirme faaliyetlerinde öncekinden daha iyisini kurmak ki bu en önemlisi, çünkü şu anda biz bu süreç

içerisindeyiz. Şu anda yıkılan 11 ilimiz var ve yeniden yapılanma süreci içerisinde öncekinden daha iyisini kurmak zorundayız. Son olarak risk azaltma faaliyetlerine yatırım yapmak olarak belgenin dört önceliği ortaya konulmuştur.

Kentsel dirençliliğin siyasal-kurumsal alan, sosyal alan, ekonomik alan ve çevresel alanda gerçekleştirilmesi gerekir. Birleşmiş Milletler, 2005 yılında 168 ülke tarafından kabul edilen Hyogo Çerçeve Eylem Planı Kapsamında 2010-2015 Dünya Afet Zararlarının Azaltılması Kampanyası ile kentleri dirençli hale getirmek için 10 temel madde belirlemiştir. Bu kampanya farklı ülke yerel yönetimleri tarafından çok benimsenmiştir. Türkiye'den de birkaç belediyemiz bu kampanya dahilinde çalışmalarını sürdürüyor. Afetlere dirençli kent oluşturma, kenti dirençli hale getirme kampanyası 10 temel madde üzerinden biçimlenerek birçok ülke belediyeleri, yerel yönetimleri tarafından yürütülüyor. 10 maddenin içeriğinde afet eğitimi, riski azaltma, toplum katılımının sağlanması, altyapıların-üstyapıların dirençliliğinin sağlanması, risk değerlendirme, riskleri anlama, bunlara yönelik olarak çalışmalar; düşük gelirli vatandaşlar için arazi, sosyal konut üretimi, ekosistem korunması, özellikle adaptasyon, sel drenajı, iklim değişikliğine uyum faaliyetleri, erken uyarı sistemlerini içermektedir.

Dirençli kentlerle ilgili olarak da 2020-2021 döneminde Cumhurbaşkanlığı Yerel Yönetimler Politikalar Kurulu ve Kent Araştırmaları Enstitüsü başkanlığında “Belediyeler İçin Afete Dirençli Kent Rehberi” hazırladık. Yerel yönetimlere yönelik dirençli kent için 15 temel ilke belirlenmiştir. Bu ilkeler afet risk yönetiminde etkinlik, iyi yönetim, güçlü iletişim, sürdürülebilir kalkınma odaklı olma, mekânsal planlamada afet risk odaklı olma, kapasite gelişiminde çok yönlü, çok aktörlü olma, etkin veri yönetimini sağlama, uygulanabilir değişen koşullara yüksek adaptasyon seviyesini gerçekleştirme, toplum tabanlı afet eğitim sürecini yürütme, yeterli finansal kaynak ayırma, yüksek kentsel yaşam kalitesini kentlerde yaratma, etkin afet acil planlama ve

toplumu çevreleyen sosyal politikalarla bu süreci destekleme, öncesinden daha iyisini yapmaya odaklı olmayı içermektedir. Türkiye'nin bu süreçte en önemli politika belgesini kalkınma planları oluşturmaktadır. Kalkınma planları içerisinde afet politikalarıyla ilgili önlem alıcı, risk azaltmaya odaklı faaliyetler, eylemler, geleceğe yönelik projeksiyonlar yer almaktadır.

Dirençli kentlerin yanı sıra Türkiye'nin bir önceki planı olan 11. Kalkınma Planı'nda kentsel dönüşüm ile ilgili olarak afet riskli alanların tespiti ve ilanına ilişkin mevcut kriterler geliştirilecek ve netleştirilecek; yüksek öncelikli alanlar çok ölçütlü değerlendirme sistemiyle önceliklendirilerek ivedilikle dönüştürülecektir şeklinde eylemler yer almaktadır. Kentsel dönüşüm konusunda 6306 sayılı Kanun'un yeni yürürlüğe girdiği 2012 yılında TODAİE'de "Türkiye'de Yerel Yönetimlerde Kentsel Dönüşüm Yönetim Süreci" başlıklı bir projeyi Kalkınma Bakanlığı desteği ile yürüttük. Kısaca bu çalışmamızdan bazı önemli sonuçları paylaşmak istiyorum. Yerel Yönetimler Portalımız olan YerelNET üzerinden (www.yerelnet.org) vatandaşlara kentsel dönüşüm ve afet risk azaltma çalışmalarlarıyla ilgili sorular sorduk. Yaklaşık 1412 kişinin katıldığı kentsel dönüşüm projelerinden haberdarlık oranı ile soruya evet diyenlerin oranı %76'ydı. Türkiye'de konut sorununun çözümü için uygulanan "kentsel dönüşüm" yöntemini faydalı bulanların oranı, 1398 kişinin %70'idi. Kentsel dönüşüm projeleri ile depreme dayanıklı konut üretimi mümkün müdür? sorusunu toplam cevaplayan kişi sayısı 1385 oldu. Katılımcılar tarafından %83 oranında evet cevabı verildi. Çok önemli bir risk transfer mekanizması olan kentsel dönüşümün uygulama amaçlarında, en öncelikli oran afet riskine karşı tedbirler almak oldu. Bu önceliğe 843 kişi birinci sırada yer verdi. Yeni konut alanları oluşturmak, diğer sanayi ticaret alanları, teknoloji farkları gibi diğer amaçlar da sıralanmıştı. Satın alacağınız konutun kentsel dönüşüm alanında yer alması tercih sebebi midir? sorusuna 1362 kişi katılarak %61'i evet demiştir. Bir konut alanının ta-

şılması gereken temel nitelikler olarak katılımcılara göre yapısal sağlamlık ve dayanıklılık birinci sırada gelmişti. Bir yandan da nüfusu 50 bin üzerinde olan belediyelere soru formları uygulaması yapmıştık. Kentsel dönüşüm projeleri ile ulaşılabilecek hedeflerin önceliklendirilmesinde en öncelikli alan afet risklerine karşı yapı stoğunun güçlendirilmesi, sağlıklı konut üretiminin sağlanması, otopark ve kent içi ulaşım sorunlarında iyileşmelerin sağlanması, kentsel güvenliğin artırılması olarak sıralanmıştı. Aslında baktığınız zaman hem vatandaş boyutu ile hem de yerel yönetimler boyutuyla afet risklerine karşı son derece farkındalığımızın yüksek olduğunu görüyoruz. Yani bu süreç içerisinde benimsenen kentsel dönüşüm çalışmalarıyla bu niteliksiz yapı stokunun, en azından bu şekilde bertarafı ve dönüşüm faaliyetleri yoluyla daha dirençli kentler elde etmemiz mümkün olacaktır. Son olarak yeni yürürlüğe giren 12. Kalkınma Planı'na değinmek istiyorum. Kalkınma Planı hazırlanma süreçlerinde 6 Şubat Maraş ve Hatay Depremi meydana geldiği için afet sonrası yeniden yapılanma ve inşaa aşamasına gerekli olan süreçler detaylı bir şekilde Plan dâhilinde yer almıştır. Planın öncelikleri; afetlere dirençli yaşam alanları, sürdürülebilir çevre ekseninde yerleşim yerlerinin ve toplumun afetlere karşı dirençliliğinin artırılması, çevrenin korunması, şehirlerde ve kırsal alanlarda yaşam kalitesinin iyileştirilmesi ile bölgeler arası gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik politikalar oluşturmuştur. İlk defa bir kalkınma ekseninde afete yer verilmiş ve 4. Kalkınma ekseninde “afetlere dirençli yaşam alanları ve sürdürülebilir çevre yaratma” belirtilmiştir. Bu çok önemli bir gelişmedir. Afet yönetimi ve afet politikaları anlamında artık Türkiye'nin rotası bu şekilde belirlenmiştir. Afet farkındalığının artırılması, imar planlarında çoklu afet tehlikelerinin dikkate alınması, binalar ile kritik alt ve üstyapıların dayanıklılığının artırılması, erken uyarı ve tahmin sistemleri ile afet sigortalarının yaygınlaştırılması 12. Plan'ın risk azaltmaya yönelik tedbirleri olarak öne çıkmaktadır. Plan'da yer alan bu tedbirlerin alt başlıkları afet yönetimi, kentsel dönüşüm, şehirleşme, konut koruma,

çevrenin korunması, kentsel altyapı, bölgesel gelişme ve kırsal kalkınma boyutu ile detaylandırılmıştır.

12. Kalkınma Planında da bu şekilde iyileşme planları, iklim değişikliği, müdahale kapasitesi, iyileştirme çalışmaları için kapasite, risk transfer mekanizmaları, finansal imkânlar ortaya konmuştur. Özellikle beklenen İstanbul depremini göz önüne aldığımızda Marmara Bölgesi'nde bir yandan risk azaltmayı yaparken, bir yandan da depremden etkilenen 11 ilimizde yeniden inşa faaliyetlerini yürüteceğiz. Dolayısıyla her ikisini de bütüncül içerecek şekilde kalkınma planlarında da hedefler ortaya konulmuş oldu. Bu da ulusal bir afet dirençlilik stratejisine olan ihtiyacımızı ortaya çıkarmaktadır.

Günümüzde uluslararası politikada daha farklı yaklaşımlara duyulan ihtiyaç artmıştır. Birleşmiş Milletler'in yıllardır ülkeler tarafından hedeflenen, benimsenen sürdürülebilir kalkınma kavramı yerini “dirençli kalkınma”ya bırakmıştır. Afet risk azaltmayı hedefleyen bir kalkınma modeli geliştirilen bu yeni kalkınma modelinde sürdürülebilir kalkınmanın 3 boyutunda da değişime gidilmiş, sosyal boyut yerine toplum boyutu, çevre boyutu yerine gezegen boyutu, ekonomi boyutu yerine de refah boyutu kavramları kullanılmıştır.

Artık dünyanın gündemi de afet riskleri, risk azaltma, iklim değişikliğine uyuma ayrı bir önem veriliyor ve bu bağlamda da ülkelerin önüne sürdürülebilir kalkınma dinamiğinin yerine afetlere dirençli bir kalkınma modeli sunuluyor.

Ben de sözlerimi burada bitiriyorum, ilginize çok teşekkür ediyorum.

Sözü Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR Hocamıza bırakmadan önce kendisinin öz geçmişiyle ilgili kısa bir bilgi vermek istiyorum.

Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR, Kasım 2018'de ASBÜ Sosyoloji Bölümü kadrosuna katıldı. ASBÜ'ye gelmeden önce Koç Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nde öğretim üyesi olarak çalışmaktaydı. Aynı za-

manda Koç Üniversitesi Göç Araştırmaları Merkezi'nde Yönetim Kurulu üyesi ve Asya Çalışmaları Merkezi'nin de Kurucu Müdürü olarak görev yapmıştır. Göç sosyolojisi, sosyal sermaye teorisi, aile sosyolojisi ve din sosyolojisi konusunda çalışmalar yapmaktadır. Belli başlı araştırma alanlarında Türkiye'ye yönelik mülteci ve sığınmacı hareketleri, sosyal uyum, göçmen kaçakçılığı, işçi göçü, Türkiye'den Amerika'ya vasıflı göç, Avrupa Birliği'ndeki Türk diasporası, İslamofobi, ulus devletlerin göç politikaları yer almaktadır. Bunlara ilave olarak, Türkiye'de ailenin değişen yapısı ve toplumsal cinsiyet alanında araştırmalar yürütmektedir. Uluslararası kuruluşlar adına göç alanında uzman olarak rapor hazırlamakta, göç alanında pek çok önemli dergide yazarlık, editörlük ve uluslararası hakemlik yapmaktadır.

Ben Hocamıza deprem sonrası yerinden edilenler ve geri dönüşler başlıklı konuşmasını yapmak üzere sözü bırakıyorum. Buyurun Hocam.

Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- Çok teşekkür ediyorum Hocam bu kapsamlı tanıtım ve kendi güzel konuşmanız için.

Deprem, hepimizin bildiği gibi, dünya genelinde en yaygın gerçekleşen ve tahrip edici gücü en büyük doğal afetlerden biridir. Hem bireysel hem de kurumsal düzeyde ve toplumsal yapı üzerinde derin izler bırakır. Deprem felaketinin birinci yıldönümü olan bugün de işte bunu tekrar yaşıyoruz.

Tabii değişmez ve bilimsel bir gerçek olarak Türkiye deprem fay hatında yer almaktadır. Sayın Rektörümüzün altını çizdiği gibi, artık bu gerçekle yaşamamız ve bunun üzerinden politikalar geliştirmemiz elzem olmuştur.

Toplumsal hafızamızda yakın tarihteki depremler halâ canlılığını korumaktadır. Mesela 1939 ve 1992 Erzincan depremleri, 1995 Dinar depremi, 1998 Adana-Ceyhan depremi, 1999 Marmara depremi, 2011

Van depremi, 2020 Elazığ depremi ve 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir depremi. Her biri de can ve mal kaybına neden oldu. On binlerce insanı da maalesef yaşamdan kopardı. Son olarak tam bir yıl önce 6 Şubat 2023 tarihinde 11 ili etkileyen, 50 binden fazla can kaybına neden olan Kahramanmaraş-Pazarcık merkezli saat 04.17'de yaşanan 7.7 büyüklüğündeki ilk deprem ve hemen arkasından 9 saat sonra meydana gelen Elbistan merkezli 7.6 büyüklüğündeki ikinci deprem de artık toplumsal hafızamıza iyice kazınmış durumda.

Bu depremlerin yarattığı etkilerin bireysel, psikolojik ve kurumsal olduğu kadar sosyolojik boyutları da bulunmaktadır. Ben bu konuşmamda bunun altını çizmek istiyorum.

Afet sosyolojisinin de bir alt disiplini olan deprem sosyolojisi, doğal afetlerin sosyal boyutlarına ilişkin bir perspektif sunar. Burada amaç, toplumların deprem deneyimini şekillendiren sosyal, kültürel, siyasi faktörlerin aslında karmaşık etkileşimini de ortaya koymaktır. Bir diğer deyişle, deprem sosyolojisi depremlerin fiziksel yıkımın ötesinde insanların afetlerle nasıl baş etme stratejileri geliştirdiğini, hükümetlerin ve kurumların bu afetler karşısındaki tepkilerini ve bu tür olaylardan kaynaklanabilecek uzun vadeli sosyal, siyasal, ekonomik dönüşümleri anlama, kavrama ve her bir boyutun birbiriyle olan ilişkisini ortaya koymaya dayanır ve bunu analiz yapma imkânını bizlere sunar.

Tüm doğa olayları gibi deprem de aslında eşitlikçidir. Neden? Çünkü zengin-fakir gibi sınıfsal bir ayrım içermez, herkesi vurur. Çünkü kadın-erkek gibi cinsiyetçi bir ayrım da içermez, yine herkesi vurur. Türk-Suriyeli gibi göçmen, vatandaş ya da milliyet üzerinden de bir ayrım içermez, herkesi vurur. Ancak herkes ilk başta depremden aynı şekilde etkilenmiş gibi gözüксе de, sonuçta afetler çoklu kırılganlıkları olan grupları, yani fakirleri, kadın ve çocukları, engellileri, yaşlıları, vatandaş olmayanları daha eşitliksiz bir şekilde yaralar.

Ayrıca, bireylerin ve toplumların tepkileri, içinde yaşadıkları toplumun kültürel değerlerinin, inançlarının, ekonomi politığının, sosyal normlarının ve siyasal yapısının şekline göre de farklılıklar gösterir.

Depremi sosyal etkilerine değinecek olursak, biraz önce bahsettiğim gibi, deprem toplumun özellikle gelir seviyesi düşük kesimlerini daha olumsuz etkiler, orta gelir sınıfına ait bireyleri daha da fakirleştirir. Can kaybı ve yaralanmaların yanı sıra, uzun vadeli psikolojik, sosyolojik ve ekonomik boyutlu etkiler de yaratır. İnsanın en temel haklarından biri olan barınma hakkını elinden alır. Doğal afetlerden en çok etkilenenler, yaşadıkları evler ve bölgeler doğal afetlere karşı daha az korunaklı olduğu ve barınma koşulları uygun olmadığı için toplumun en yoksul kesimleridir.

Sağlık üzerindeki etkilerine gelecek olursak, enkazın içinde asbest içeren maddelerin ilk başta kontrolsüz şekilde boş arazilere dökülmesinin çevresel ve sağlık risklerini arttırdığını biliyoruz. Geçici barınma alanlarının ya da ilk başta kurulan çadır kentlerin şu an çok daha düzenli olmasına rağmen, ilk başta milyonlarca insanı barındırmak için yetersiz kaldığını gördük. Çadır kentlerde yaşanan seller, yangınlar ve fırtına gibi doğa olaylarının depremedeleri defalarca mağdur ettiğini gördük. Altyapı ve insani gereksinimler açısından da çeşitli eksiklikler olduğunu gördük. Gıda ve su temininde ilk başta bir koordinasyon eksikliği yaşandığını gördük. Yani bu durumun da bir çeşit gıda güvenliği ve insan sağlığı risklerine yol açtığını gördük.

Ekonomik etkilerine gelince, yine farklı kaynaklar farklı rakamlar söylese de depremin Türkiye ekonomisi üzerindeki toplam maliyeti 2 trilyon TL olarak hesaplanmıştır. Bu rakam, Türkiye'nin milli gelirinin yaklaşık %9 ila 10'una denk gelmektedir.

Deprem bölgesinde tarım da çok önemli bir faktör olduğundan depremin tarım sektörüne maliyeti 24 milyar Türk lirasının üzerinde olarak

belirlenmiş; üretim ve arz konularında da çeşitli endişeler ortaya çıkmıştır. Deprem gerçekleştiği illere baktığımızda, Malatya'dan Kahramanmaraş'a ve Hatay'a kadar, Türkiye'nin ortalama gelir ve sosyo-ekonomik kalkınma düzeyinin altında yer aldığını görmekteyiz. Bu bölgelerde istihdam oranının düşük ve kayıt dışılığın yüksek olduğunu görmekteyiz. İşgücü niteliğinin nispeten daha düşük olduğunu da yadsıyamayız. Bölgedeki şirketler çoğunlukla ya aile şirketi ya da en fazla 9 veya daha az çalışanı olan küçük ölçekli işletmelerden oluşmakta. Bu firmaların katma değerinin ve kurumsallık düzeyinin daha düşük olduğunu da görmekteyiz. Tabii bu durum deprem sonrası bu illerdeki ekonomik aktivite, istihdam ve gelir düzeyinde yıkıcı ve kalıcı düşümlere yol açmıştır.

Deprem sosyolojisi ve sosyal bilimler bize depremin yıkıcı etkilerine karşı sadece deprem yönetmelikleriyle mücadele edilemeyeceğini de vurgular. Zira baktığımız zaman Şili'deki, Japonya'daki deprem yönetmeliği ile Türkiye'deki arasında çok da büyük farklar yoktur. Ama plansız sanayileşme, düzensiz kentleşme ve aşırı hızlı kentleşme insan ve kentlerin depreme hazır olmamasına neden olmuş, bu da doğa olaylarının felakete dönüşmesine yol açmıştır. İlginçtir ki, konteyner kentler henüz yapılmamışken depremden kaçan insanların sığındığı yerlerden biri de köyleri olmuştur. Köylere tekrar dönüşü ve sağlıklı bir şekilde geri dönüşü düşünmenin tam da vakti gelmiştir.

Tabii mühendislik, hukuk elbette çok önemlidir, ama bunlar depremin yıkıcı etkileriyle başa çıkmak için tek başlarına yeterli değildir. Biraz önce yönetmelikten de bahsettim, aslında çok sağlam bir yönetmeliğimiz de mevcut. Ancak, benzer büyüklükteki ve şiddetteki depremlerin farklı ülkelerde yıkıcı etkileri açısından karşılaştırdığımızda farklı sonuçları olduğunu da görüyoruz.

Aslı Hocamız da konuşmasında bahsettiği gibi, bir BAP² projesi kapsamında Şili- Türkiye karşılaştırma örneğinden yola çıkmak istedik. Bilimsel açıdan merak ettik, aynı kalkınma seviyesinde ve deprem fay

hattında yer alan Şili ve Türkiye'yi birbirinden bu kadar ayıran aslında nedir? Deprem anında Şili'de nasıl oluyor da en güvenli yeriniz evinizdir, orada kalınız deniyor ve insanlar buna riayet ediyor? Ama bizim en güvenli olmayan yerimiz tam da sıcak yuvalarımız, yani evlerimiz, binalarımız oluyor. İşte biz de ekibimizle hem kurumsal açıdan hem bireysel açıdan, hem mühendislik, hukuk açısından, ama aynı zamanda da sosyolojik açıdan bu durumun neden kaynaklandığını bu proje kapsamında irdelemeye çalıştık. Bu nedenle toplumun, kurumların depremi algılayışı, yönetmesi gereken ana faktörlerden biri olan kültürel ve sosyolojik boyutunu karşılaştırmalı olarak analiz etmek için yola çıktık. Zira biliyoruz ki, kültür nasıl hayatımızı yapılandırıyor, felaketleri de yapılandırır. Sadece doğa olaylarını ve felakete dönüşen afetleri yapılandırmakla kalmaz; aynı zamanda da bunları nasıl algılayacağımızı da belirler. Yani insanlar ve onların oluşturdukları sosyal kurumlar da elbette depreme karşı içinde buldukları kültürün öngördüğü şekilde tedbirler alırlar.

Tekrar Şili'den örnek vermek gerekirse, Şili'de 1960 yılında 9.5 büyüklüğünde dünya tarihinin bilinen en büyük depremi meydana gelmiş, 655 kişi hayatını kaybetmiş, 2 milyon insan evsiz kalmış, büyük bir barınma sorunu ile karşı karşıya kalmışlar aslında. Ama bu felaket sonrasında, halkın da ısrarlı talebiyle o dönemki yöneticiler deprem yönetmelikleri çıkartmış ve etkili olarak uygulamaya koymaya çalışmıştır. 2010 yılında meydana gelen 8.8 büyüklüğündeki deprem ve ardından meydana gelen tsunami sonrası ise 525 kişi vefat etmiştir. Bu olaydan sonra halkı tsunamiye karşı yeterince koruyacak tedbirler almadıkları için sorumlular yargılanmış. 2015 yılında meydana gelen 8.3 büyüklüğündeki depremde ise sadece 7 kişi ölmüş. 7 kişi bile aslında az bir sayı değil elbette ama önceki dönemlere göre oldukça iyi bir gelişme olarak algılanmış ve 2016 yılında gerçekleşen 7.6 büyüklüğündeki depremde ise hiç ölen olmamış.

Deprem ve doğal felaketler karşısında erken uyarı sistemi gibi teknolojileri devreye sokan, depreme dayanıklı yapı yönetmelikleri çıkaran bir siyasal sistemle, kurallara uymayanları büyük bir şekilde cezalandıran bir hukuk sistemi, bunları destekleyen, yani bütün bu kurumsal, siyasi yapıları destekleyen ve yaşam tarzını da değiştiren, bunu değiştirmek zorunda olduğunu kabullenen bir Şili toplumu var karşımızda. İşte bu Şili toplumunun da aslında bu bağlamda depremle ilgili bilgilendirme ve yönetme anlamında büyük başarıya imza attığını görmekteyiz.

Depremi geçici veya sürekli olarak yerinden edilmelere yol açtığı da bir başka gerçektir. Bu depremler sonucunda da resmi makamlara bildirilerek bölgeden göç eden kişi sayısı yaklaşık 2 milyon olmuştur. Ancak, tüm göçlerin resmi makamlara bildirilmeden olduğunu da varsayarsak gerçekte çok daha fazla kişinin deprem bölgesini terk etmiş olduğunu düşünmekteyiz. Bir diğer kaynağa göre, 3 ila 5 milyon arasında kişi deprem bölgesi dışına çıkmış ve 800 bin kişi ise köylerine ya da köylerdeki akrabalarının yanına gitmiştir.

Yine yüzbinlerce kişinin kamu kurumlarına, üniversite yurtlarına yerleştirildiklerini biliyoruz. Deprem bölgesinden ayrılan insanların Türkiye'nin her iline dağıldığını, ama öncelikle Ankara'nın ve Antalya'nın öne çıktığını görüyoruz. Gerçekten Ankara'da İl Sivil Toplum Genel Müdürlüğü'nün Mart sonuna doğru verdiği veriye göre, neredeyse 1,5 milyon depremzede Ankara merkeze ve çevre ilçelerine gelmişti.

Resmi bir bilgi olmamakla birlikte, ilk başta Mersin'e 400 bin, Antalya'ya 150 bin ve daha sonra artan bir şekilde, Muğla'ya 50 bin, Elazığ'a 40 bin, Eskişehir'e 20 bin kişinin göç ettiği açıklandı. Milyonlarca kişiyi kapsayan ülke içinde zorunlu yer değiştirmeler, göç alan şehirlerin de altyapısını derinden etkilemiş; hatta kiralardan kısa zamanda yükselmesinin ekonomik etkileri olduğu kadar çeşitli toplumsal sorunlara da yol açtığı belirtilmiştir.

Tabii bu durumdan eğitim-öğretim gören çocuklar ve gençler de etkilendi. Nakil olan öğrencilerin en çok tercih ettiği şehirler arasında Ankara, Antalya, Mersin, İstanbul ve Konya olduğunu anlıyoruz. Yine deprem bölgesindeki bazı illerden diğer illere nakil olan öğrenci sayıları, Hatay'dan mesela 70 binin üzerinde, Maraş'tan 50 binin üzerinde, Malatya'dan 40 binin üzerinde, Adıyaman'dan 22-23 bin civarında, Gaziantep'ten 15 bin olarak gösterilmiştir.

Deprem sonrası bölgedeki yaraları biraz olsun sarmak için nasıl yardımcı olabiliriz diye kolları sıvadığımız ve görüşme yaptığımız Maraş esnafından bir katılımcı şöyle demişti: “Deprem sadece binaları yıkmadı, aynı zamanda insanlığımızı da yıktı. Yani öyle şeyler gördük ki bazen insanlığımızdan utandık.”

Yine ailesinden çok büyük kayıplar veren Malatya'dan bir aile ise şunu söyledi: “Bizim zaten depremde kayıplarımız var – çocuklarımız, akrabalarımız, tanıdıklarımız, komşularımız – ama depremden sağ kalanlar da kayıplarımız arasında olmasın istiyoruz.” Bu sözleriyle aslında deprem öncesi risk analizinin ve müdahale-arama-kurtarma çalışmalarının yanı sıra deprem sonrası yönetimin ve iyileştirme çalışmalarının ne kadar önemli olduğunun da altını çizmişti.

Sonuç olarak, üç boyutta depreme hazırlık ve deprem sonrası sosyal politikalar geliştirilmeli. Bunlardan ilki, kurumsal boyut. Kurumsal boyut ile kamu gücünü temsil eden devlet, yerel yönetim ve sivil toplum kuruluşlarının deprem sonrası faaliyetleri ve afet riskine karşı tedbirler almak öne çıkmaktadır. Her türlü soruna rağmen bu son deprem toplumsal dayanışmanın ülkemizde hala çok güçlü olduğunu ortaya koymuştur. Yani biz gerçekten vicdanıyla hareket eden, dayanışmayı ön planda tutan bir toplumuz. Belki giderek güçlenen sivil toplum yapımız da bunun bir kolaylaştırıcısı olmaktadır. Yine diasporadan, yurt dışından gelen yardımlar ve yurt içinde sivil toplum tarafından yapılan yardımlar da kayda değerdir. Özellikle biz kendi yaralarımızı sarmaya

çalışırken sınırın öte yanındaki Suriye'yi de düşündük ve oraya da yardım elini uzattık. Bunu da gerçekten bizim Türk vicdanına bağlıyorum.

İkincisi bireysel boyuttur. Bu konu bireylerin deprem sonrasında bilinç düzeyleri, iş birliğine ve dayanışmaya dönük tutumları ve gönüllü çalışmalar içerisinde yer alma düzeyleriyle de yakından ilişkilidir. Bu bireysel boyutun geliştirilmesi çok önemlidir. Yani her birimiz aslında bir doğa olayı olduğunda ya da bu durum afete dönüştüğünde ne yapacağımızın bilinciyle hareket etmeliyiz. Şili'de gözlemlediğimiz konulardan biri de bireysel farkındalıkların ilkokul çağından başlayarak nasıl geliştirildiği ve sürekli eğitim verildiğiydi.

Üçüncü ve son boyuta gelecek olursak, bu da sosyolojik boyuttur. Ölüm var, fiziksel uzaklaşma var, anayurdundan uzaklaşma var ve aile bağlarının kopması var, yaşanan şehirden, arkadaşlardan, anılardan kopma var. Bu durumun travma ve psikolojik sonuçları olduğu kadar sosyolojik açıdan da önemi büyüktür. Sosyal kurumların güçlendirilmesi ve her an hazır hale getirilmesi gerekiyor. Bireylerin geri dönüşlerde özellikle tekrar aynı şehre ve eğer mümkünse aynı mahalleye dönmeleri önem kazanıyor. İnsanların bunu arzu etmeleri çok doğal bir şey. Geri dönüşlerin de bir an önce geçici barınma şartlarından kalıcılığa evrilmesi ve herkesin hak ettiği insanca yaşam koşullarının bir an önce sağlanması en önemli kriter olmalı.

Bir daha ülkemizde böyle afetler yaşanmaması dileğiyle dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Aslı AKAY- Sayın Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR hocamıza çok teşekkür ediyoruz, bahsettiği konularda özellikle Şili örneğini detaylandırması çok da iyi oldu. İşin kurumsal boyutu, bireysel boyutu, toplumsal boyutu, sosyolojik boyutu çok önemli.

Şimdi de ben sözü Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ Hocamıza vereceğim, deprem sonrası hasar tespiti ve iyileştirme süreçleriyle ilgili kendisi deneyimlerini aktaracak. Söz vermeden önce kısaca bir özgeçmişinden bahsetmek isterim. 2000 yılında Kırıkkale Üniversitesi inşaat mühendisliği bölümünden lisans, 2004 yılında İTÜ inşaat mühendisliği bölümünden yapı, deprem mühendisliği alanında yüksek lisans, 2013 yılında da ODTÜ inşaat mühendisliğinden yapı, deprem mühendisliği alanında doktora dereceleri sahibi. Doktora çalışmaları sırasında 2011-2012 yılları arasında TÜBİTAK 2214 bursu ile Amerika'da University of California, Berkeley'de 9 ay süre boyunca misafir araştırmacı olarak bulunmuş ve bilimsel çalışmalar yapmıştır. 2014 yılından itibaren Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi inşaat mühendisliği bölümünde Doktor öğretim üyesi olarak görev yapmakta. Bu arada, 2014- 2016 yılları arasında da AFAD İyileştirme Dairesi Başkanlığı görevini yürütmüştür. Bu görevi sırasında da afetler sonrasında iyileştirme faaliyetleri, afet ve acil durum stratejileri, afet risklerinin azaltılması, planlama gibi alanlarda faaliyetler yürütmüştür. 2017-2018 yıllarında TÜBİTAK 2219 bursu ile Amerika'da University of Nevada, Reno'da 12 ay süreyle yüksek binalar alanında “Multi-Hazard Analysis and Performance-Based Design of High-Rise Buildings” başlıklı doktora sonrası bilimsel çalışmalarını tamamlayarak AYBÜ'ye dönmüştür. Deprem mühendisliği, yapıların deprem davranışı performansı, betonarme yapılar, mevcut binaların değerlendirilmesi, yüksek binalar ve afet yönetimi başlıca araştırma ve ilgi alanlarını oluşturmaktadır. Evet Abdullah Hocam, söz sizde, buyurun lütfen.

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ - Hocam, çok teşekkür ediyorum.

Sayın rektörüm, kıymetli hocalarım, değerli misafirler; ben öncelikle tekrar Aslı Hocama burada Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin iki

önemli araştırma merkezine bu davetleri için teşekkür ederek başlamak istiyorum.

Hocamın da bahsettiği üzere, ben deprem mühendisliği alanında çalışmalar yapıyorum. Mühendis olarak, burada sosyal boyutlarıyla başladığımız bir konuyu biraz da teknik olarak devam ettirmiş olacağım. Ancak konuşmam içerisinde – yer yer denk geldiği zaman işaret edebilirim, bazen atlayabilirim, fakat – siz hocalarımın konuşmalarında altını çizdiği önemli noktalara işaretler zaten bulacaksınız. Çünkü her ne kadar teknik ve birtakım mühendislik detaylarından bahsediyor olsak da, bunların tamamı insan hayatına, onların beklentilerine, Hakan Hocamın en başta söylediği gibi insanların kaybetmeme, zarar görmeme, varlığını sürdürme anlayışlarına ve beklentilerine dayanak olacak. Dolayısıyla da ister istemez bu teknik değerlendirmelerimiz her zaman teknik tarafıyla kalamayacak, biz oralardan biraz feragat etmek durumunda kalacağız. Sonuçta yine olabildiğince konuyu genelleştirerek bağlamak niyetindeyim.

Malumlarınız olduğu üzere ve belirtildiği gibi 6 Şubat Kahramanmaraş merkezli depremler asrın felaketi olarak nitelendirildi, ki bu gerçekten çok doğru bir ifade ve adlandırmadır. Her yönüyle bu böyledir, çünkü ikisi de gerçekten büyük ölçekli enerjiyi açığa çıkaran, gerçekten büyük magnitüdlere sahip iki depremin ardı ardına aynı gün içerisinde, sadece 9 saat arayla ve birbirlerine bu kadar yakın bir mesafede gerçekleşmiş olması, etkilemiş oldukları coğrafyayı çok genişletmiştir. Yıkımın büyüklüğü, can kaybının büyüklüğü, ortaya çıkarttığı sosyoekonomik etkiler de zaten bunu göstermektedir. Bazı detaylara biraz ilerde gireceğiz.

Bu depremler asrın felaketi diyoruz, gerçekten sadece ülkemizde değil, Aslı Hocamın dediği gibi, “ikinci bir milat” olsun mu? Yani dünya deprem mühendisliği tarihini geçen seneden beri değiştirmeye başladı bu depremler. Ortaya çıkarılan daha birinci milattan sonra AFAD

eliyle gerçekleştirmiş olduğumuz ve tüm Türkiye saatinde yaygınlaş-tırmış olduğumuz deprem gözlem ağıları sayesinde dünya deprem mü-hendisliği camiası inanılmaz bir hazineye sahip olmuştur, bu deprem-ler sayesinde. Ortaya çıkan veriler gerçekten şu anda herkesin üye-rinde çok dikkatle ve detaylarıyla birlikte çalıştığı alanlardır ve önü-müzdeki süreçte ben deprem mühendisliği alanında çok verimli sonuç-ları ortaya koyacak çalışmaların ortaya çıkacağından eminim. Genel olarak, herkesin kanaati de bu şekilde ortaklaşıyor diye düşünüyorum.

Tabii 6 Şubat depremleri aynı zamanda afetlere müdahale ve iyileş-tirme konularında da çok ciddi bir laboratuvar ortaya koydu, afetlerin yönetilmesi anlamında bize gerçekten bir ayna tuttu. Yapabildikleri-mizi, becerilerimizi, hazırlıklarımızı görebildiğimiz gibi yetersizlikle-rimizi ve aksadığımız noktaları da çok ciddi bir şekilde görmüş olduk bu depremden sonra. Konuşulacak çok şeyler var, hocalarımın da bah-settiği gibi çalışmak zorundayız. Bu depremde uygulanmış olan Tür-kiye Afet Müdahale Planını, hasbelkader hazırlayan ekibini içerisinde olan bir kişi olarak söyleyeceğim şey, biz Maraş depremini bekliyor-duk evet, ama bunu, bu kadar büyük olanı beklemiyorduk. Bu çok net bir şekilde diyebileceğimiz bir şey. Müdahale planımızda çevre illeri-mizin orada etkilenen illere desteği söz konusudur. Biz genelde öyle çalışırız. Ama 11 tane ilin hepsi birden yıkılmış, kim kime nasıl yar-dım edecek ve inanılmaz bir kış şartları altında çalışıyorsunuz, yollar-ınız kapanmış, her taraf tipi, kar, buz ve siz oraya müdahale edeceksi-niz. Gerçekten bu olur mu, oldu ve biz de demek ki daha iyi çalışma-lıymışız, bunu görmüş olduk.

Tabii burada teknik tarafından olaya bakmak üzere durursam biraz – tabii benim alanım daha çok orası, hasar tespiti meselesi. Ama bu ha-sar tespiti de daha geniş kapsamda iyileştirme süreçlerinin başlangıç noktası ve sadece teknik olarak işte binalarımız sağlam mı değil mi sorusuna cevabı aramanın ötesinde sosyolojik olarak burada konuşulan bütün konuları öyle veya böyle ilgilendiren ilk basamak. Dolayısıyla

hasar tespitinin doğru ve güvenli bir şekilde yapılması aslında iyileştirme süreçlerinin de en kritik başlangıç noktası. Bu anlamda biz hasar tespitini önemsiyoruz, fakat orada da 1959 tarihli 7269 Sayılı Afet Kanununa tabiyiz ve ister istemez benim de söylemem icap eder ki, ben bunu görevdeyken de söyledim, sonrasında da söyledim, hocamla birlikte çalışmalarda bulunduk, oralarda da dile getirdik; O Afet Kanunu artık bize dar geliyor, onu artık yenilememiz gerekiyor, güncellememiz gerekiyor. Çünkü burada toplumun hani 2000'li yıllara, yani yeni milenyumda artık çalıştığımız bir ortamda bizim ihtiyaçlarımızı tam olarak gideremiyor, buralarda birçok sorunlarımız var.

İyileştirme, tanıma da gerek var mı bilmiyorum, ama toplumun normal hayatına geri dönüşü. Buradaki hocalarımın da bahsettiği gibi o travma ile o ilk şoku atlattıktan sonra artık normal hayatımıza döneceğiz ve eskiye döneceğiz, bunu nasıl yaparsak. Bu iyileştirme bazlı olarak konuşulduğu zaman genel itibariyle şehirlerimizin tekrar inşa edilmesi olarak anlaşılır ki kesinlikle yanlış ve çok çok eksiktir hocalarımın da belirttiği üzere. Biz bu sosyal hayatı, kültürel hayatı, oradaki tarihi ve kültürel mirası tekrar ayağa hep birlikte kaldırmak zorundayız, bu sadece binaların inşaatından müteşekkil bir durum değil ve gerçekten de aslında kolay bir durum da değil. Burada söylediğimiz gibi sonuçta insanların da öncelikli ihtiyaçları var, işte beslenmeyi bir şekilde orada ayaküstü bile sağlıyorsunuz, ama barınma ihtiyacı hızlı bir şekilde yerine getirilmek zorunda ve artık siz onu öteleyemezsiniz.

Hızlı bir şekilde işin içerisine girmek ve yerine getirmek durumundasınız, zaten süreçler de buna göre planlanıyor ve buna göre çalışmalar yapılıyor. Fakat tabii burada bazı rakamları ortaya doğru koymak lazım, çünkü eldeki kaynaklarımız sınırlı. Biz sınırsız kaynaklara sahip değiliz, hangi boyutlarda ne kadar yapabileceğiz, bunu ifade etmek için de tabii ki bizim hasar tespitini teknik temelleri üzerine doğru bir

şekilde inşa etmek zorundayız. Çünkü kullanılabilir kullanılamaz yapıları belirlemek zorundayız, ama daha çok da bahsettiğimiz üzere iyileştirme süreçlerinde daha sonra işte kimler hak sahibidir, kimler için bu devlet yer belirleyecek, bina yapacak, konut yapacak ve teslim edecek, burada hak sahipliğinin temel noktası da burada hasar tespitlerinin doğru yapılmasıdır. Bahsettiğimiz asrın felaketindeki sayılar gerçekten bugüne kadar alışkın olduğumuz, daha önceki depremlerde çalıştığımız rakamların çok ötesinde.

6 Şubat depremleri sonrasında 2 milyon 200 bin yaklaşık bina hasar tespiti sürecinden geçirildi. Bölgedeki toplam bina sayısı yaklaşık 2 milyon 620 bin ve bunun 2 milyon 330 bini konut binası. Bu binaların, çoğunluğu da %87 gibi bir rakama tekabül eden kısmı da betonarme binalardan oluşuyor. Bu hasar tespiti yapılan binaların sonucunda geç sene ortalarındaki çıkan sayıları ben güncelleme ihtiyacı duymadım, ama üç aşağı beş yukarı aynı olacağını söyleyebilirim. %3 civarında göçüğümüz var, %9-10 aralığında ağır hasarlı binamız var, %2 civarında orta hasarlı binamız var, %28-30 aralığında da az hasarlı binamız var. Geriye kalan %57 civarındaki binamız da hasarsız olarak değerlendirilmiş bu hasar süreçlerinin içerisinde.

Şimdi buraya kadarki kısım, teknik boyutlarına da biraz sonra ifadeye etmeye çalışacağım, ama işin artık insanlara dokunduğunuz noktaya geliyor. Benim binam ağır hasarlı dediğiniz zaman bana ne getiriyor, benim binam az hasarlı dediğiniz zaman bana ne getiriyor. Bunları, işte o özellikle de ilk o şoku atlattığımız bir zamansa, artık biz düşünmeye başlıyoruz. Hak sahipliği boyutundan bahsettim, bu noktalara doğru ilerleyeceğiz. Şimdi burada itirazlar başlıyor, yine eski olabilir biraz rakamlar, ama toplam rakamın içerisinde çok değişeceğini zannetmiyorum. %17-20 mertebesinde itirazımız mevcut, bu 2 milyon 200 bin binada yapılan hasar tespitlerine %20 mertebesinde bir itiraz mevcut. Şimdi bu itirazlar sonrasında ne olmuş? Daha çok orta hasarlı ve ağır hasarlı dediğimiz binalarda ilk şoku da atlatmanın sonucuyla

ve o ilk korku anıyla hasar tespitini yapan ekiplerimizin tecrübesi konusu... Yer yer bunu söylemekte ben beis görmüyorum, çünkü bu aksayan noktalarımızdan bir tanesidir. Sistemi iyileştirmek için yetmişmiş mühendis ve mimar altyapısını geliştirmeye gitmek zorundayız. Bu hasar tespiti yapan ekiplerin o ilk şok anında artçılar devam ederken, binalara girmeye herkes tarafından korkulurken, insanların dışarıdan bakarak “burası ağır hasarlıymış” deyip gittiği durumları biliyoruz. Biz bazı binalara girdiğimiz zaman bazı hoca arkadaşlarımızla beraber, insanlar bize böyle acayip bir gözle bakıyorlardı. Aslında biz belli bir şeyleri bilerek giriyoruz oraya, ama onlar açısından bu çok korkunç bir şey. Bu binaya nasıl girebilir ki diye bakıyor sana, o şekilde, gözlerindeki ifade bunu söylüyor. Hâlbuki gerçeklere baktığımız zaman biz bunu birçok binada gözlerimizle gördük, küçücük bir sıyrık, küçücük bir beton dökülmesiyle binaya ağır hasar verip geçmişler. Kimin parasına ağır hasar verdiniz, bu binalar kimin parasıyla tekrar yenilenecek, var mı bu kadar kaynağınız?

Dolayısıyla bu noktalarda gerçekten sorunlar var ve işte söylediğimiz gibi bu itirazlar olduğu zaman bunların içerisinde zamanla nispi bir düşme olayını, yani hasar tespit seviyelerinde düşenlerin, yükselenlerden 5-6 kat daha fazla olduğunu görüyoruz, orta hasarlılar ve ağır hasarlılar için. Ama beklendiği üzere az hasarlılarda nispeten biraz daha ufak-tefek bir yükselme var, ama o kadar büyük bir 5-6 katlık bir yükselme değil bu ve çoğunlukla da aynı kalmış. Dolayısıyla binalar yeniden değerlendirilirken, yönetmeliklerimiz gereğince itiraz süreçleri çalıştırılırken, daha rasyonel sonuçlara doğru ilerliyoruz. Fakat biraz önce altını çizmedim, normal şartlarda bir normal dağılımımız vardır bizim istatistik olarak. Hayatta genel olarak birçok olay bunu takip eder. Rakamlara dikkat ettiniz mi bilmiyorum, ama ağır hasarlı binalar %9-10 mertebesinde dedik, az hasarlı binalar %28-30 mertebesinde dedik, orta hasarlı binalar %2 mertebesinde dedik, bu istatistik kurallarına aykırı. %2'lik orta hasarlı bina olmaz normal şartlarda, fakat

biraz önce de söylediğimiz gibi olayın sıcaklığı, tehlike, insanların evlerine girmekte göstermiş oldukları cesaret durumu gibi nedenlerle... Hatta Çevre Şehircilik Bakanlığı'ndaki arkadaşlar, ben bunu onları ayıplamak için söylemiyorum, "itirazlar geleceği için eğer biraz ağır hasara yakınsa ağır hasar verebilirsiniz" ifadesini bize de kullandılar hasar tespiti yapacağımız zaman. Çünkü süreçler çok uzuyor eğer bunlar sürüncemeye bırakılırsa. Malumlarınız bir de "gerekirse orta hasarlıları da yenileyeceğiz" mantığıyla bir yola girdiğimiz zaman hasar tespitine, tabii ister istemez burada bu rakamlar küçük kalıyor, bunlar çok rasyonel rakamlar değil. Fakat olayın 2 milyon 200 bin binadan bahsediyoruz, konut sayısı ile ilgili rakamları da burada değerlendirmek gerekir. Bunun toplam maliyetini hesapladığımız zaman kısa vadede altından kalkılabilecek maliyetler olamaz. Dolayısıyla burada rasyonel davranmak zorundayız.

Güçlendirme, deprem mühendisi olarak çok rahatlıkla söyleyebilirim ki; bizim ülkemizde ciddiyetle değerlendirilmesi gereken, deprem riski azaltma uygulamalarından bir tanesi olmalıdır. İnsanlar buradaki birtakım psikolojik korkularına dayalı endişelerini bir tarafa bırakıp, mühendislere güvenip –tabii bu işi doğru yapan mühendisler– şimdi çok farklı ve yanlış güçlendirme uygulamaları da görüyoruz maalesef piyasada, onlara da fırsat sunmadan bu güçlendirme işlemini yapmalarını önemli buluyoruz.

Şimdi hatalar neden kaynaklandı, işte güvenli tarafta olma isteği, artçıların devam ediyor oluşu ve yöntemle ilgili birtakım teknik tartışmalar da bizim akademik camiada devam ediyor. Şu anda sanırım hazirunu onlarla boğmanın da bir manası yok, ama zaman içerisinde zaten bunlar güncelleniyor. Duvar hasarı gibi şeylerin insanları çok ciddi bir şekilde endişelendiriyor olması, tabii bu insanlar evlerine girmek istemiyor, hocam "sen bu depremi bizimle bir yaşasaydın da görseydin" diyor. "Şimdi sen gir evine diyorsun da kolay mı benim için"

diyor. Haklı mı? Yüzde yüz haklı, ama benim ona orada sağlayabileceğim destek, kusura bakmayın ben tıp doktoru değilim hocam, ama ben bu işin doktoruyum, ben bunu söyleyebilirim size yani güvenirsiniz eğer burada bunu ifade edebilirim diye insanları bir şekilde ikna etmeye çalıştık. Gerçekten de aslında birçok insanı da bilmiyorum orada binalarına biraz daha güvenmeyi sağladık zannediyorum.

Şimdi biraz daha iyileştirmeye geçecek olursak, maliyeti biliyorsunuz hocam Türk lirası olarak ifade etti, 103,5 milyar dolar olarak ifade edildi Cumhurbaşkanlığı Stratejik Başkanlığı tarafından. Rakam şu ana kadar güncellenmedi çıktığından beri, uzunca zamandır sanırım aynı rakam devam ediliyor. 103 milyarın 85 milyar dolarının doğrudan hasar olduğunu düşünüyoruz ve bu gayri safi milli hasılamızın 2023 için %9'u gibi bir rakam. Şimdi “bu rakamı ben hemen yerine koyacağım, yedek cebim vardı, benim o kadar milyar dolarım vardı” diyemeyeceğimize göre... Hepimiz biliyoruz ki burada böyle bir gerçeklik var. O zaman bu işleri bir dahaki sefer artık buradan yavaş-yavaş – Aslı Hocamın da söylemiş olduğu – öncekinden daha iyisini yapmak ve kurmak zorundayız. Madem bir yatırım yapıyoruz, o noktaya doğru götürmek zorundayız bu işi. İşte dedik ya, bunu beklemiyorduk, bir deprem bekliyorduk, ama bunu beklemiyorduk. Bizden sonraki nesillerin, bizim çocuklarımızın, torunlarımızın bu lafları söylememesi için bizim bunun daha iyisini yapmamız gerekiyor.

Şu anda geçen hafta itibariyle biz yine deprem bölgesindeydik, Adıyaman, Malatya, Kahramanmaraş ilçeleriyle birlikte ve Hatay'ı tekrar dolaşma şansım oldu. Orada depremin birinci yılındayız ve yer-yer özellikle Antakya'da biliyorsunuz oradaki durumumuz zaten hepsinden farklı, halen enkaz kaldırma çalışmaları devam ediyor. Ama bir taraftan da sevindirici bir şey, insanlara artık billboardlara asılmış, inşaatların etrafına asılmış yerinde dönüşüm için insanlara artık böyle bir ümit vermek adına bazı çalışmalar da yapılmış. Fakat ben burada şunu söylemek isterim: Antakya, hocamlar bahsettiler, deprem anında

o Antakya'ya girişin ne kadar zorluğundan. O günkü trafik yoğunluğunda değiliz, ama bugün için de hala Antakya'da ciddi bir trafik yoğunluğumuz var ve bir yerden bir yere gitmek istediğiniz zaman ciddi bir zamanı gözden çıkartmanız lazım hala. Bir ucundan bir ucuna gidemiyorsunuz Antakya'da, böyle bir durumumuz var. Şimdi Antakya'da bu yerinde dönüşümler, acaba gerçekten yeni ulaşım hatları, ulaşım eksenleri düşünülerek, yeni bir imar planı kapsamında mı başlatıldı? Bununla ilgili eğer ben kaçırdıysam kusura bakmayın, ama gerçekten biz ileriye doğru yaptığımız çalışmalarını biz sorunsuz bir şekilde gelecek nesillere teslim etmek istiyorsak burada işte farklı ulaşım eksenlerini, farklı ulaşım sistemlerini de kuracak şekilde ve gelecekte gerçekten bu problemlerle karşılaşmayacak şekilde tüm alt ve üstyapı sistemlerini kurmak zorundayız.

Her tarafı zaten dağlar gibi enkaz çöplüğüne çevirmiş vaziyetteyiz, hocamın bahsettiği asbest ve diğer çevresel etkileri, bunları nasıl ortadan kaldıracacağız, bunlarla ilgili gerçekten çok ciddi problemlerimiz var. Ancak ben konuyu çok fazla uzatmayayım, sanırım süremi de aştım, şu anda öncekinden daha iyisini kurmak sorumluluğumuz devam ediyor. Hep işte bu deprem zamanından beri gittik ve çok sorulara muhatap olduk. İşte şundan mı kaynaklanıyor, bundan mı kaynaklanıyor, şu mu doğru yapılırdı, bu mu doğru yapılırdı, herkes kendisine göre bir günah keçisi aramakta. Böyle değil, toplum olarak kendimizi düzeltmek zorundayız biz. Şimdi bir örnek vereyim kısaca ve bağlayayım, bir öğrencimiz, 8 sene kadar önce mezun olan bir öğrencimiz Adıyaman'da mühendislik yapmakta. Bürosuna gelen bir müteahhit kendisinden belli metrekaresi olan imara göre binasının ön tasarımını yapması için veriyor mimari projesini, “bunu tasarla bakalım” diyor. Arkadaşımız bu tasarımı yapıyor, biraz da sağlamcı bir arkadaş. Bir sonuç çıkartıyor, işte “şu kadar demir, şu kadar beton, senin inşaatına gidecek kabaca”. Adam alıyor projesini elinden, diyor ki “sen filanca adamdan bir ton daha fazla demir çıkarttın, 1,5-2 metreküp

daha fazla beton çıkarttın” ve alıyor gidiyor. Maalesef bu gözler, daha oturulmamış o binanın yana doğru kalıcı deformasyon alıp, bizim “yumuşak kat” dediğimiz hasarı aldığını ve yıkılacağını gördü. Beşer milyon liraya sattıkları dairelerde, bir ton demir ve 2,5 ton beton, yani zannetmiyorum ki işte 500 bin lira etsin o günün şartlarında. Çok yazık olmuş, milli servet, bunları yerine koymak o kadar da kolay şeyler değil. Oraya para yatıran insanlar, oradan beklentileri olan insanlar, arka plandaki sosyolojik ve psikolojik bütün gerçeklikler, hukuki boyutlar... Binaların üstüne yazmışlar “mahkemeliktir, dokunmayın binaya”. Ağır hasarlı olduğu orada görülmüş, ama mahkemelik. Neyi bekliyor? Etrafındaki enkazlar kaldırılmış, orası mahkemelik! Bu sonuçlar toplum olarak daha uzun dönem etkileyecek gibi görünüyor. Bunları aşabilmek için de bizim toplumsal olarak iki elimizi başımızın arasına koyup, bilinç düzeyimizi öyle veya yükseltip bu hatalarımızı tekrar etmememiz gerekiyor.

Beni sabırla dinlediniz, teşekkür ediyorum. Tekrar acılı milletimize başsağlığı diliyorum. Saygılarımı sunarım.

SORU –CEVAP VE KATKILAR

Oturum Başkanı Prof. Dr. Aslı AKAY- Çok teşekkür ederiz Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ Hocamıza.

Gerçekten de özellikle bu yeniden yapılanma süreçleri, bölgede yaşanan sorunlar, enkaz kaldırma, hasar tespiti ve bu süreçte alandaki yaşadığı deneyimleri bizlerle paylaştığı için. Ders çıkartmak şart, bir daha bu hataları, bir daha bu can kayıplarını vermememiz gerekiyor. Ancak ders çıkartırsak ve yeni dirençli kentler inşa edersek biz bu süreçte geleceğe umutla bakabiliriz.

Birinci oturumumuzu bu şekilde tamamlamış olduk. Ben sözleri sizlere vermek istiyorum, soru-cevap kısmımızı başlatmak istiyorum.

Acaba soru var mı değerli katılımcılarımızdan veya katkı vermek isteyenler var mı?

Buyurun Sayın Rektörüm.

ASBÜ REKTÖRÜ Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN- Teşekkür ediyorum öncelikle hepinizin gerçekten çok kıymetli sunumlarınız için.

İşin bir insan faktörü var herkesten önce, depremin şey tarafı ayrı, onun artık bir doğal olay olduğunu, tabii afet kısmı da ayrı bir konu. Biraz tabii felsefeci olduğumuz için, biraz edebiyatla da ilgili olduğumuz için biraz ona da işaret edeceğiz. Doğal afet diyoruz, doğal olan şey afet olmaz, afet aslında bizden, insandan kaynaklı bir kısım, bir boyut. Bu işin bir insan faktörü, yani öznesi de biziz, nesnesi de biziz. Bir defa bir insan olgumuzu öncelikle çok ciddi gözden geçirmemiz lazım, Abdullah Hocamın örneğini verdiği olayda olduğu gibi. Bu bazı kelimeleri kullanıyoruz, şimdi Aslı Hocam da söyledi, bu sürdürülebilirlik kavramı çok önemliydi, şimdi buna dirençlilik eklendi. Kelimelerin bir şeyi de var, yani zihin kodlarımız var, ben acaba bunu işte çokça kullanıyoruz, dirençli insan oluşturmak, işte Hakan Hocamın aslında bahsettiği hususlarda tabii bu baş etme, yani baş etmeye belki işte dirençli bir insan diyoruz ya da işte şehirleri kurarken dirençli şehirler... Buna aslında dayanıklı mı demek lazım, başka bir şey mi kullanmak lazım? Çünkü dirençli şöyle bir şey: Kant'ın bahsettim açılıştta, şimdi çok enteresan bir şeye bağlıyor, o üç makalesinden sonra, hocam özellikle sizin bir mühendis gözüyle de okumanızı da öneririm. Şuraya getiriyor, diyor ki; insan, doğaya kafa tutuyor diyor, doğaya kafa tutarak bu işin üstesinden gelinmez diyor. Hatta Şili'den de Kant bahsediyor, o günden Şili'den haberi var. Direnç kelimesine aslında bir tepki var, bir kafa tutma var, ama dayanıklılık doğal bir şey aslında. Biraz kavramları da oluştururken aslında biraz böyle bir zihin kodlarını da ortaya koyarak, yani onun zihniyetini oluşturarak da kurmak gerektiği

kanaatindeyim. Dayanıklı mı demek lazım, başka bir şey? Çünkü dirençli dediğimizde işte biz böyle...

Oturum Başkanı Prof. Dr. Aslı AKAY- Sayın Rektörüm, amaç da biraz o aslında. Şimdi normal korumak değil burada amaç, öncekinden daha iyisini inşa etmek. Afete karşı dirençli dediğimizde de aslında Japonların bir anlatımı var bununla ilgili. Onlar bir Bambu ağacına benzetiyorlar, diyorlar ki Bambu ağaçları Japonya'nın kışında çok yoğun kar örtüsü altında eğiliyor. Fakat hiçbir zaman kırılmıyor ve bahara mevsim döndükten sonra bu kar eriyince, su haline gelince Bambu ağaçları eskisinden de çok daha hızlı boy atıyorlar ve çok güzel bir gelişme gösteriyorlar. Aynen dirençlilik meselesini de Japonlar bu şekilde ifade ediyor.

ASBÜ REKTÖRÜ Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN- Bence bambununki direnç değil, dayanıklılık, yani genlerden gelen bir şey aslında. Direnç kelimesi şu: Sonuçta neyle örneklesek de kanaatimce şu oluyor: Bu sefer biz zemini uygun olmayan bir yeri güçlendirerek nereye kadar güçlendirebiliriz? Mutlaka onu yapmak gerekiyor, ama zemini dayanıklı bir yeri bulup dayanıklı bir yapıyı kurmak, bu şekilde işte toplumu buna dayanıklı hale getirmek, kelimeler de bence bu anlamda önemli.

Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- Zaten hocam psikolojiden alınmış, ama şimdi sosyolojide de kullanılıyor. Bu kavramı ilk çeviren arkadaş dirençlilik diye çevirmiş, öyle literatüre girmiş, ama şimdi mesela sosyolojide de tartışılıyor, dayanıklılık geldi artık. Yine tartışılan bir başka kavram, bakın çok güzel söylediniz aslında, çünkü biz tam da kavramları belki çeviri üzerinden değil de, bizim toplumumuza uygunluk açısından da ortaya koymamız lazım hem felsefi boyutuyla, hem toplumsal ve yerel boyutuyla. Dayanıklılık burada evet sanki daha iyi oturuyor. Bir de sürdürülebilir kalkınma boyutunu çok eleştirenler var tabii. Çünkü o da yurt dışından gelmiş böyle, ama kalkınma acaba

sürdürülebilir mi, kimi sürdüreceğiz, neyi sürdüreceğiz ya da sürdürülebilir olur ama, nasıl olur? Bu da artık mesela çok sorgulanan bir konu...

Oturum Başkanı Prof. Dr. Aslı AKAY- Evet sürdürülebilir kalkınma dünyanın önünde umut ışığı olarak lanse edildi yıllardır. Bu kavramlar aslında insanların bu alanda çalışmalarını teşvik etmek, bu alanda ortam yaratmak, yani sürekli aynı kavram üzerinden gidiliyor kalkınma. Sürdürülebilir kalkınma 87'te Ortak Geleceğimiz-Brundtland Raporu ile beraber başlayan bir süreç ve bu kalkınma kavramının önüne koyarak gelecek nesillerin de ihtiyaçlarını göz önüne alan bir yapı oluşturulmaya çalışıldı. Yani doğa kaynaklarının tüketilmemesi, gelecek nesilleri düşünerek yapılan bir anlayış ortaya kondu. Bir şekilde böyle bir umut ışığı, yeni bir kavram, yeni bir heves, yeni bir olay ve olgu gibi en azından insanların biraz daha farkındalık seviyelerini arttırmak üzere yapılan çalışmalar bunlar. Tabii şimdi sürdürülebilir kalkınma 87'ten beri Birleşmiş Milletler başta olmak üzere birçok ülkenin gündeminde, bununla ilgili olarak da gündemler var, öncelikler var, hedefler var ve onlarla ilgili birçok çalışma yapıyor.

Birleşmiş Milletler iki hafta önce çıkan bir raporda artık sürdürülebilir kalkınma yerine dirençli kalkınma kavramını kullanmış. 2019 yılında Birleşmiş Milletler risk odaklı sürdürülebilir kalkınma kavramı ortaya koymuştu ve bununla ilgili birçok rapor, birçok uluslararası politika geliştirilmişti. Ama şu son dönem, 2024'ün başında şimdi de dirençli kalkınma deniyor uluslararası politikada. Tabii bu kavramların içerikleri oturtulabilir, bununla ilgili olarak da biz de derslerimizde Afet Terimleri Sözlüğünü kullanıyoruz, büyük ölçüde bu süreç içerisinde gidiyoruz. Birleşmiş Milletler'de kendi terminolojisini sürekli geliştiriyor sürekli güncelliyor. Farklı afet türleri, farklı kavramlar bu sürece ekleniyor. Dolayısıyla da dirençlilik kavramını kullanıyoruz günümüzde, ama bu oturulup belli ortamlarda paydaşlarla tartışılıp da Türkiye özelinde dayanıklı kavramı bunun yerine kullanılmasına yönelik

çalışmalar da yapılabilir tabii. Ama şu ana kadar kullandığımız kavram ve Afet Terimler Sözlüğünde geçen kavram bu. AFAD'dan arkadaşımız da var. Bir sonraki oturumda belki söz alınca görüşünü söyler Gökhan Bey de.

Teşekkür ediyorum hocam.

Reşit UZEL- Efendim, öncelikle bu programı düzenlediği için üniversitemize, üniversitemizin değerli hocalarına teşekkür ediyorum.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Aslı AKAY- Kayıtlara girmesi açısından kendinizi de tanıtırınız.

Reşit UZEL- Reşit Uzel, Hatay Vakfı Genel Sekreteri, Hatay Platformu kurucusu. Deprem Hatay, Kahramanmaraş olunca biraz da geç gördüm, başlangıca da geciktim, hocamın konuşmasının bir kısmını dinleyebildim. Hakikaten her biriniz kendi alanınızda çok kıymetli noktalara vurgu yaptınız. Bu çıktıların, bu tespitlerin özellikle yerel seçimler öncesinde olduğumuz bir süreçte, yerel yöneticilerin seçildiği ve seçileceği bir süreçte yeni yerel yöneticilere ulaştırılmasının da önemli ve gerekli olduğunu değerlendiriyorum bir taraftan. Bu konuda da bir çıktının sekretaryamız tarafından deprem bölgesindeki özellikle yerel yönetim adaylarına iletilmesinin bir farkındalık artırıcı, bundan sonraki süreçte yerel yönetimlerin konuya daha hassas olması ve burada arzu edilen, konuşulan, gerçekleştirilmesi gereken hususlarda onlara düşen rolün daha iyi oynanması bakımından da değerli ve kıymetli olacağını değerlendiriyorum.

Diğer taraftan hasar tespitleriyle ilgili Abdullah Hocam altını çizdi, bir kargaşa söz konusu, yani şimdi duyunca yaklaşık yarısının hasarsız, %30'unun az hasarlı olduğu, bütün bu yıkımların %20'lik bir kesimde olduğunu öğrenmiş oluyorum. Hâlbuki bizim deprem alanında gördüğümüz bu rakamlardan çok uzak şeylerdi.

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ -Toplam rakamdır buradakiler.

Reşit UZEL- Evet, bütüncül yaklaşınca böyle bir sonucun da olduğunu görmek diğer taraftan aslında evet çok eksikimiz var, evet çok kırılğanlığımız var, evet biz bundan çok hasar gördük, ama %80 binalarımız da aslında hasarsız ve az hasarlı gibi bir sonucu da hocamın konuşmalarından çıktısını almış olduk.

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ- Orada bir açıklık getireyim ben, bu rakamlar toplam rakamlar, 2 milyon 300 binler mertebesindeki rakamlar. Hatay'daki oranlamayla biliyorsunuz Kayseri'de de hasar tespiti yaptık biz, yani onların toplamının burada bir arada verilmiş olması kavram kargaşasına sebebiyet vermesin.

Reşit UZEL- Ben Antakya'da uzun süre yaşadım, Antakya'da memleket evim, Ankara'da daimî ikametgâhı olan birisiyim. Antakya'daki yaşam süresince arkadaşlarla ev sahibi olalım diye kooperatif bağlamında yaptığımız 10 tane bina vardı, Allah'a şükür 10 tane binanın 10'u da ayakta idi, 5'i az hasarlı, 5'inin 2 tanesi orta hasarlı, 3 tanesi ağır hasarlı tespit edilmişti, itirazlarla onlar da orta hasara döndü. Fakat hocam da biraz vurguladı, bu konuda bir kafada kargaşa var. Afet Kanunuyla ilgili sıkıntı var, ikincisi özellikle orta hasarlı binalar uzun süre sessizliğe terk edildi, en son işte süre bitmeden 1 ay kadar önce bir genelge çıkarıldı ve bunların da bir taraftan maddi desteğinin artırılmayarak, diğer tarafından yorgun binaların da yenilenmesini arzu ediyoruz denilerek ve süreç uzatılarak bir çözümsüzlük sürecine doğru gidildi. Fakat hocamdan duyduğumuz şuydu: Aslında orta hasarlı binalar, güçlendirmeye pekâlâ devam edebilir idi, bu genel midir, yoksa binalarda farklılıklar var mıdır?

Teşekkür ederim.

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ- Başka taraflardan başlayacak mıydınız, ama son kısmını cevaplayayım arzu ederseniz. Şimdi burada evet orta hasarın mantığı zaten teknik olarak kanun bize orta hasarlıları

belirle diyor, orta hasarlılar belirlendikten sonra benim bir deprem mühendisi olarak anladığım şey, benim güçlendirilebilecek binadır normal şartlarda. Evet güçlendirilebilir, fakat güçlendirmenin mantığında şu vardır: Yeniden yaptığınız zaman aynı binayı, harcayacağınız paranın eğer %40'ından fazlasını harcayacaksanız güçlendirme için, o zaman eski binayı uzun süre tutmakta ısrar etmenin bir manası yoktur, “o zaman binanızı yeniden yapın”dır bizim arzumuz. Fakat binalar çok kıymetli olabilir, kültürel mirasımızın içinde yer aldığı tarihi binalarımız vesaire olabilir, bunların aynı şekilde kıymetli olan başka binaların güçlendirilmesi bu %40 sınırının dışında tabii ki. Ama teknoloji geliyor, elimizde çok fazla imkânlar var, güçlendirmeyi gerçekten birçok binaya yapabiliyoruz.

Siz dersenez ki “ben yeni binaya vereceğim parayı eski binanın hatıraları çok güçlü, vereyim Abdullah Hoca, sen de yap bir proje” dersenez, yaparım sıkıntı yok, sizin ne kadar para vereceğinize bağlı. Ama bu işte zenginlik meselesi, biraz önce de söylediğimiz gibi. Fakat çok milyar dolarları konuştuğumuz, 100 milyar dolara varan bir ülkeye faturasını konuştuğumuz bir afetten sonra bunu bir kısmını eğer biz şu anda %40 mertebesinde tutup güçlendirerek yapabiliyorsak eğer, bu bizim için tercih edilecek yöntemlerden bir tanesidir, ülkemiz için bu gereklidir diye düşünüyoruz.

Reşit UZEL- Son sorum hocam, şu anda yıkılan binaların sayısını biliyorsunuz, ihaleye çıkılan sayısını biliyorsunuz ve yaklaşık simülasyon veri, kaç yılda yıkılan binalar tekrar yapılır. İhtiyaçlar hiyerarşisinden bahsetti Hakan hocam, en temel ihtiyacı olan barınma ihtiyacını, bunları yaklaşık ne kadar bir süreçte karşılamış oluruz diye sizin öngörünüz?

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ- Burada ben rakamların hepsini biliyorum dersem yalan söylemiş olurum, fakat 2024 yılı için yine bu hemen yakın zamanda depremin yıldönümüne yaklaştığımız için belki öğleden sonra Gökhan Bey buradalar, kentsel dönüşümle ilgili belki

arkadaşlarımız da daha detaylı rakam verirler bir sonraki oturumda. Fakat benim bildiğim bu 2024 için 181 bin konut için ihale yapıldığı, yani bu şu ana kadar Ocak itibariyle ihalesi yapılmış olanlar, ama tabii bu tamamlananlar da biliyorsunuz 50 bin mertebesinde bir konut sayısından bahsediliyor. Bu ihtiyacın, benim bildiğim kadarıyla, yarısından da biraz daha aşağıda şu andaki toplam göçükleri ve ağır hasarlıları sayarsak eğer. Orta hasarlılarla ilgili tartışma ise ayrı. Dolayısıyla yerine gittiğimizde TOKİ eliyle inşaatların gerçekten hızlı yürüdüğünü de görüyoruz. Bu şekilde bir projeksiyonla bu işin 2-3 sene içinde bitirilmesi, konut anlamında eğer konuşuyorsak eğer, 2-3 sene içerisinde bitirilmesi mümkün. Ama o şehirlerin tekrar bildiğimiz Antakya, bildiğimiz Maraş olarak ayağa kalkması bilmiyorum kaç yıl sürer?

Oturum Başkanı Prof. Dr. Aşlı AKAY- Çok teşekkür ediyorum ben tüm katılımcılarımıza, tüm hocalarımıza. şimdi 15 dakikalık bir aramız var, sonra ikinci oturumumuz devam edecek.

II. OTURUM

SUNUCU- Saygıdeğer misafirlerimiz; panel programımız ikinci oturumuyla devam ediyor. İkinci oturumumuz Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR moderatörlüğünde yürütülecek. Bu oturumdaki konuşmacılarımız olan AFAD'dan Sn. Gökhan Yılmaz, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'ndan Sn. Aynur Gökalp DURNA ve Türk Kızılay'ından Dr. Selman Salim KESKİN ve Sn. Alper GÜLER'i dinleyeceğiz.

Şimdi sözü öncelikle moderatörümüze ve ardından da konuşmacılarımıza bırakıyorum.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- Çok teşekkürler.

Daha akademik bir bakış perspektifinden şimdi kurumsal perspektife doğru yöneleceğiz. Dolayısıyla her iki perspektifin de birbirini tamamlayıcı ve aynı şekilde önemli olduğunu düşündük.

Dolayısıyla sözü fazla uzatmadan izninizle ben ilk konuşmacımızın kısa biyografisini okumak istiyorum. Gökhan Yılmaz, kendisi AFAD'da çalışıyor ve lisans eğitimini Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama bölümünde tamamladı. Yüksek lisans eğitimini ise İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bölge Planlama programında bitirdi. Daha sonrasında sırasıyla 2006 yılında Anadolu Üniversitesi Kamu Yönetimi bölümünü, 2010 yılında Anadolu Üniversitesi Yerel Yönetimler bölümünü, 2015 yılında Anadolu Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünü, 2020 yılında Anadolu Üniversitesi sosyoloji bölümünü bitirdi, yani okumadığınız bölüm kalmamış Gökhan Bey. Tebrik ediyorum. 1996 yılında Kâğıthane Belediyesinde çalışmaya başladı Sayın Yılmaz ve 2007-

2009 yıllarında da İmar Müdürlüğü görevini yürüttükten sonra 2019 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi İmar Müdür Yardımcılığı, daha sonraki yıllarda Şehir Planlama Müdür Yardımcılığı, sonrasında da Şehir Planlama Müdürlüğü görevlerini yürüttü. 2014-2017 yılları arasında ise İBB Plan, İmar ve Şehircilik Daire Başkanlığı, 2017-2019 yıllarında Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı görevlerini yürüttükten sonra 2019 yılı Kasım ayında AFAD İl Müdürlüğü görevine getirildi. 2019-22 yılları arasındaki bu görevinden sonra 2022 Eylül ayından itibaren Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığında Risk Belirleme ve Önlem Daire Başkanı olarak 26 Ocak 2024 tarihi itibarıyla de Marmara Afet Risklerini Azaltma Daire Başkanı olarak görevlendirilmiş bulunuyor. Aslında çok önemli bir pozisyondasınız değil mi, çünkü hem Risk Belirleme ve Önlem Daire Başkanlığı görevini yürütüyorsunuz, hem de belki olacak doğal afeti önlemek için Marmara Afet Risklerini Azaltma Daire Başkanlığı olarak da görev yapıyorsunuz. Söz sizin, buyurun efendim.

Gökhan YILMAZ- Teşekkür ediyorum öncelikle davet ettiğiniz ve bu sunumu yapma imkânı tanıdığınız için. Tüm katılımcıları da saygıyla, sevgiyle selamlıyorum, herkese iyi günler diliyorum.

Sunum daha çok 6 Şubat depremi ile alakalı olacak değerli misafirler, müsaadenizle sunumu açıyorum. Değerli misafirler; yakın tarihimizde 6 Şubat'ta yaşamış olduğumuz Maraş merkezli depremler gerçekten asrın felaketi olarak adlandırılıyor ve elde ettiğimiz sayısaldeğerlerle baktığımızda bunu çok net bir şekilde ortaya koyduğunu ve doğruladığını görüyoruz. 04:17'de gerçekleşen ilk depremin ardından 7,6 büyüklüğünde ikinci deprem ve ardından da 6,5 büyüklüğünde bir depremle aynı gün içinde üç tane büyük depremi yaşadık. Hemen yine yakın bir tarih içinde peş peşe artçıların yaşandığını 5.8, 6.4, 5.6 büyüklüğündeki depremlerin ve günümüze kadar da 57 binin üzerinde

artçı depremin de bölgede yaşandığını gördük. Dolayısıyla hem Türkiye tarihi açısından hem de insanlık tarihi açısından yakın tarihimizin en büyük karasal depremlerinden biri.

İlk depremde 404 kilometre uzunluğunda, ikinci depremde de 167 kilometre uzunluğunda, toplamda 571 kilometre uzunluğunda fay kırılmış oldu. Dolayısıyla gerçekten hem salınım yaptığı enerji hem de etki ettiği alan açısından oldukça büyük bir deprem. Bu depremin şöyle bir karşılaştırmasını yaparsak, San Francisco depreminin yaklaşık 30 katrilyon joule bir enerji salınımı oluşturduğunu, yine yakın tarihte 7 büyüklüğündeki Haiti depreminde ise 2,1 katrilyon joule enerji açığa çıktığını, 6 Şubat depreminin ise yaklaşık 15 katı daha büyük bir enerji açığa çıkarttığını söyleyebiliriz. Hiroşima'ya atılan atom bombalarıyla kıyasladığımızda ise 2 bin katı büyüklüğündeki bir enerjinin bu depremde açığa çıktığı ve 11 şehrimiz başta olmak üzere, yaklaşık 120 bin kilometrekarelik bir etki alanında, bu bölgede yaşayan yaklaşık 14 milyon insanın yoğun olarak etkilendiğini, ama aynı zamanda yine sınırlarımızın dışında da Suriye, Mısır, Lübnan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Irak'ta da yoğun olarak hissedildiğini ifade edebiliriz.

Bu depremde 11 ilimiz, 124 ilçemiz yoğun olarak etkilenmiş; 62 ilçede ise yine yoğun yıkımlar meydana gelmiştir. Daha sonraki hasar tespit çalışmalarında diğer 7 ilimizde de deprem kaynaklı hasarların oluştuğu belirlenmiş ve genel hayatı etki sınırlarının 18 ile çıkartılmasıyla ilgili karar alınmıştır. Aslında etkilenen alanın bu belirtmiş olduğumuz 120 milyon kilometrekarelik alandan çok daha büyük bir alanı etkilediğini daha sonradan tespit etmiş olduk.

Yine bu depremde yeryüzünde de önemli deformasyonlar görüldü. İlk depremdeki deformasyonlarda 3 metreye varan yer değiştirmelerin, ikinci depremin ardından da 7 metreye varan yer değiştirmelerin olduğunu çok net görüyoruz. Hatta ekranda yansıyan görsellerde de görebileceğiniz gibi, yine demir yolu rayının bu yer değişmeden kaynaklı olarak dehşet bir şekilde büküldüğünü ve bu rayın örnek olarak şu anda

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlık binamızın bahçesine getirilerek orada sergilendiğini ifade etmek istiyorum. Tabii bu deprem sadece deprem olarak kalmadı, ardından da binlerce heyelanlar ve kaya düşmeleri görüldü. Ben de bizzat sahada sorumluluk alanım olması dolayısıyla yaptığım tespitlerde, incelemelerde arabadan daha büyük, bir tırın büyüklüğünde kayaların dağlardan düşerek yolları kapattığına da şahitlik ettim. Sadece Antakya merkezde hatırladığım kadarıyla Saint Pierre Kilisesi'nin yanında bir yerleşim alanında kaya düşmesinden dolayı 4 vatandaşımız vefat etti. Tabii bu arada bütün vatandaşlarımıza yine Allah'tan rahmet diliyoruz, sene-i devriyesi olması dolayısıyla da tekrar ruhları şad olsun, onları rahmetle yâd ediyoruz.

Dolayısıyla gerçekten sadece deprem değil, depremin ardından da ikincil afet dediğimiz heyelan ve kaya düşmeleri hadiselerinin de görülmesiyle birlikte oldukça yıkıcı bir deprem yaşadık. Bu depremin ardından 53 bin 537 bin vatandaşımızı kaybettik. Yaklaşık 2 katı kadar – 107 bin 213 de – yaralımız bulunmakta. Bu deprem kapsamında tabii ki özellikle yerel ekiplerin ağırlıklı olarak afetzede durumuna düşmesi dolayısıyla ağırlıklı destek illerden, 81 ilimizden bölgeye hem bakanlıklarımız hem de tüm belediyeler dahil olmak üzere il özel idareleri bölgeye intikal etti. Bölgede toplamda 650 bin personel görev yaptı, bunun sadece 142 bin 860'ı güvenlik personelinden oluşuyordu.

Depremin ilk anından itibaren hem AFAD gönüllüsü olan bizim gönüllerimiz hem de vatandaşlarımız bölgeye intikal etmek için bizlere başvurular. Toplamda bunlardan 11 bini bizim eğitim verdiğimiz AFAD gönüllüsüydü, yaklaşık 24 bin diğer AFAD gönüllüsü olmuş, sisteme dahil olmuş, ama eğitimini henüz almamış vatandaşlarımızla beraber toplamda 35 bin 409 AFAD gönüllüsü özellikle depremin ilk bir ayı içinde, ilk 2 haftası ağırlıklı olmak üzere sahada görev yapmış ve ciddi bir dayanışma örneği sergilemişlerdir. Yine bölgede özellikle kamu işçisi niteliğinde belediye çalışanları – yaklaşık 16 bin 158 kişi – vatandaşımızla beraber toplamda 51 bin kişi hem yerel destek ekibi

hem de gönüllü sayısıyla sahada hizmet verilmeye çalışılmıştır.

Kıymetli misafirler, gerçekten oldukça büyük ve yıkıcı bir depremin ardından pek çok binamız kullanılamaz duruma geldi ve depremin ilk anında pek çok vatandaşımız da zaten güvenlik endişesiyle evlerine girmedi. Dolayısıyla milyonlarca insanın dışarıda günlerini geçirdiği bir akut dönem yaşadık. Ben Hatay'da görev yaptım, özellikle Antakya merkezdeydim. İlk zamanlar gerçekten akut dönem çok çok zor anlardı, ama devletimiz- milletimiz elinden geleni yapmaya gayret etti.

Bu kapsamda, AFAD'ın elinde o zaman yaklaşık 160 bine yakın çadır vardı. Türkiye'de Kızılay ile çadır miktarımız 200 bin civarında idi. Dünyada da toplamda o anda hazır bulunan çadır sayısının 400 bin civarında olduğu söyleniyor. Dolayısıyla, biz bir milyon çadırı yaklaşık bir ayın sonunda bölgeye sevk etmiştik. Gerçekten çok kısa sürede hızlı bir çadır üretim süreci yaşandı. Hem Türkiye içinde hem Pakistan, Çin'den bu şekilde tedarikler sağlanarak bir milyon çadırın sahaya sevki gerçekleşti ve bu çadırlarda yaklaşık 2,5 milyon insanımızı barındırdık.

Bir kısım vatandaşlarımız da – birazdan o konuya yine geleceğim – şehirden ayrıldılar ve başka şehirlerimizde onları misafirhanelere, yurtlara yerleştirdik. Tabii ki bu anlamda okulların, üniversitelerimizin tatilde olmuş olması da önemli bir avantajdı. Dolayısıyla Türkiye'nin önemli bir kapasitesinin olduğunu, yaklaşık bir milyon çadır kapasite olduğunu düşündüğümüzde, 477 bin vatandaşımızı bu yurtlarda barındırdık. Onun dışında yine kamu misafirhaneleri açıldı, yaklaşık 710 bin vatandaşımız da kamu misafirhanelerinde barındırıldı. Tabii bu bizim acil barınma dediğimiz akut dönemi atlattığımız barınma şekli oluyor. Kalıcı konutlara geçene kadar vatandaşlarımızı daha uzun süreli daha sağlıklı mekânlarda yaşatabilmek için de hızla konteyner kent kurum süreci başlatıldı. Birinci haftadan itibaren yer seçimleri ve kurulum süreçleri başladı. Bu bağlamda, 414 konteyner kent şu ana kadar kurulmuş durumda ve 691 bin vatandaşımız şu anda bu konteyner

kentlerde yaşıyor.

Bir diğerk önemli ve bugünkü panelin de konularından birini oluşturan taşınma veya tahliye. Yani yerinden ayrılma, belki edilme ifadesi biraz farklı değerlendirilebilir, ama birçok vatandaşımız yerinden ayrılmak zorunda kaldı, tahliye olmak zorunda kaldı. Şöyle ifade edebilirim: 3 milyon 549 bin vatandaşımızın yer değiştirdiğini ve bunlardan 1 milyon 357 bininin kendi araç, imkânlarıyla bulunduğu şehirlerden ayrıldığını ve 1 milyon 543 bininin ise Başkanlığımıza, devletin kamu kurumlarına başvurarak tahliye istediğini ve yine özellikle tahliyeden sorumlu Jandarma Komutanlığımızın koordinasyonu ve iş birliğinde hava, kara, demir, deniz yolu dahil olmak üzere tüm bu ulaşım türleriyle toplamda 3 milyon 549 bin vatandaşımız depremin akut dönemini en azından başka bir yerde geçirmek, kendini daha güvenli hissetmek veya yapısının zaten ağır bir şekilde ya da orta şekilde hasarlı olduğunu gördüğü için, artık o yapıda oturamayacağını anladığı için bir şekilde o şehirlerden ayrıldı.

Dolayısıyla bu aslında zorunlu bir tahliye süreciydi, ama uzun süredir, yani 2019'dan beri yaklaşık 5 yıldır AFAD'da görev alıyorum ve pek çok afette de görev aldım. O zamanki çalışmalarda da gördüğümüz şu değerli misafirler: Olası büyük bir afette yapılması gereken en önemli işlerden biri, binaları sıkıntılı duruma gelmiş insanların en yakında bulunan şehirlere veya yakınlarının bulunduğu şehirlere, ikinci konutlarının olduğu şehirlere giderek o akut dönemi aslında orada geçirmelelerini sağlamak olmalıdır. Bu durum müdahaleyi rahatlatan bir süreç ve bununla ilgili dünyada da birazdan örnekleri vereceğim, geçmişte yaşadığımız afetlerde de Van depremi, 99 depreminde de gördüğümüz bu barem değişmekle beraber bir büyük afetin ardından o şehirde yaşayanların en az %30, %40'ı zaten şehri terk ediyor. Yani kendi isteğiyle terk ediyor veya bu anlamda destek istiyor, çünkü orada hem barınma imkânları sınırlı hale geldiği için, hem temel ihtiyaçlarını

karşulamakta sorunlar yaşayabileceğini düşündüğü için veya çoluğunu-çocuğunu, eşini daha güvenli bir yerde en azından bu dönemi atlatıp daha sonra tekrar aynı yere dönmek üzere bu tür tahliyeler bütün afetlerde görülebiliyor. Onun haricinde aslında bir önceki oturumda Abdullah Bey'in de ifade ettiği gibi; yaklaşık 2 milyon 300 bin bina Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'mızın koordinasyonunda ve iş birliğinde ilgili mühendis, denetmen arkadaşlarımız eşliğinde tetkik edilmiş; 6 milyon 227 bin 566 bağımsız birimde hasar tespiti gerçekleştirilmiştir. Bunlar öyle rakamlar ki, hani bunları 6 sayılı bir rakamla veya 7 sayılı bir rakamla dile getiriyoruz, ama bu kadar binanın bu kadar kısa sürede tetkik edilmesi ve tespitlerinin yapılarak bunların nüfus vatandaşlık hizmetlerindeki adreslerle ilişkilendirilmesi oldukça zor ve meşakkatli süreçler. Bir de binaların yıkıldığını, o binaların kapı numaralarına ulaşamadığımızı düşünün, yollara ulaşamadığımızı düşünün, dolayısıyla böyle zor bir durumda yine çok yoğun emek ve gayretle bu tespitler yapıldı. Bu tespitlerin sonucunda, yani 6 milyon 227 bin 566 bağımsız birim tetkik edildiğinde bunun 817 bin 937 bağımsız biriminin orta hasar veya üzeri hasarlı, yani ağır veya yıkık ve acil yıkık düzeyinde olduğu tespit edildi. Bu ne anlama geliyor arkadaşlar? 817 bin bağımsız bölüm, yani devletin 7269 sayılı yasa kapsamında "oturulamaz artık" dediği binalar, yani vatandaşın artık içeri girmesi yasaklanmış binalar anlamına geliyor. Dolayısıyla orta hasarlılar 1 yıl içerisinde güçlendirilene kadar, ağır hasarlılar ise daimî olarak yıkılıp ve yenisi yapılanaya kadar artık kullanılamaz duruma geliyor. 677 bin konut milyonlarca kişinin yaşam alanını oluşturuyor.

Bunun kaç kişiye karşılık geldiğini siz düşünün.

Yine hasar tespitin detayına baktığımızda önceki oturumda da Abdullah Bey söylemişti, toplamda şöyle bir rakam ortaya çıkıyor: 3 milyon 588 bin 242 bağımsız birim hasar almamış; ama hasar alanların toplamına, bağımsız birimlere baktığımızda yanılmıyorsam 2 milyon 900

civarındaydı. Yani toplamda yine bir önceki oturumda şöyle denmişti: %57 civarında, aşağı-yukarı doğru, yani %57 oranında bu illerimizde tespit edilen, daha doğrusu incelemeye tabi olmuş yapıların %57'si hasarsız, %43'ü ise az ya da çok hasarlı olarak tespit edilmiş durumda. Dolayısıyla neredeyse yarı yarıya binaların bir şekilde hasar aldığını görüyoruz ki korkunç bir rakam gerçekten. Ama depremin büyüklüğünü düşündüğümüzde bahsettiğim gibi 571 kilometre uzunluğunda bir fayın kırıldığını düşündüğümüzde karada yaşanmış son yüzyılın en büyük depremi olarak adlandırılabilir, dolayısıyla gerçekten oldukça yıkıcıydı.

Bu anlamda yine hak sahiplik süreçleri başka bir şey. Hasar tespitleri yapıldıktan sonra tabii kanunen vatandaşlarımızın bulunduğu noktada sadece bir tane konut edinme hakkı oluyor ve tapu haklarına bakılıyor. Dolayısıyla yaklaşık 800 bin bağımsız bölümden 441 bin 567'sinin hak sahibi olarak kabul edildiğini, bunların 389 bininin konut, 40 binin işyeri, 11 bininin de ahır olduğunu söyleyebiliriz. Bu anlamda bölgede depremin birinci ayı tamamlanmasının ardından, özellikle 1 Mart itibarıyla sahada enkaz kaldırma çalışmaları da bir an önce faaliyete geçirilmiş. Bu bağlamda 7 Mayıs'a kadar, yani yaklaşık 2 aylık sürede, çok dehşet bir çalışma olduğunu söyleyebilirim. Ben de bizzat içinde bulundum, 2 ay kadar bir sürede 60 bin 421 bina yıkılıp enkazı kaldırılmıştır. Yani yıkık ve acil yıkılması gereken dediğimiz, yani her an yıkılma tehlikesi taşıyan binalar olduğu için bunları bir an önce yıkmamız gerekiyordu. Bunların valilik kararlarıyla beraber yıkımı gerçekleştirilmiştir ve bu binaların da enkazları yakın bölgelerde belirlenen enkaz döküm alanlarına taşınmıştır.

Tabii bir taraftan enkazların kaldırılma süreci aynı zamanda hem orada yaşayan insanların hem de afetzedelerin bir şekilde normalleşmesini de kolaylaştıran, moral ve motivasyonu da yükselten bir süreçtir. Tabii insanların bir taraftan evlerinin tamamen ortadan kalktığını görmüş olması her ne kadar üzücü de olsa, ama enkaz görüntüsüyle yaşamak

gerçekten sahada psikolojik anlamda da travmayı devam ettiren bir süreç. Dolayısıyla bu anlamda binaların yıkılıp yerine yeniden yapıma süreçlerini tamamlamak, hem de bahsettiğim gibi bu güvenlik açısından da risk oluşturan yapıların yıkımı, yine ağır hasarlıların yıkım süreci ikinci etapta başlamış. Bu ikinci etaptaki ağır hasarlı binaların yıkım sürecinde de gerçekten yine çok hızlı bir ilerleme kaydedilmiş, şu anda Hatay'da %97, Şanlıurfa'da da %94, Malatya %85, Osmaniye %91 gibi il bazlı değişkenlik gösterse de Adana hariç %80'in üzerinde, %90'ın üzerinde sahada enkaz kaldırma çalışmaları tamamlanmıştır.

Bir taraftan da kalıcı konutların yapım süreci devam ediyor. Yaklaşık 181 bin konutun ihalesi yapıldı, yapım süreci de devam ediyor. Şubat ayı içinde 46 bininin artık kura çekimi ve yer teslimi yapılacak. Şu anda ilk etapta 46 bininin kura çekimleri devam ediyor ve hak sahiplerine bu konutların anahtarları teslim ediliyor. İnşallah vatandaşlarımızın bu konutlara geçmesiyle beraber artık bölgede normalleşme süreci de daha hızlanmış olacaktır diye temenni ediyoruz.

Bir başka süreç de şu: Şehirlerin sadece konutlarını yaparak ihya edemezsiniz, hayatı normalleştiremezsiniz; bölgedeki eğitim dahil olmak üzere tüm sosyal aktiviteleri, bir şekilde ekonomik aktiviteleri de artık faaliyete geçirmeniz gerekir. Bölgede ikinci aydan itibaren işyeri yapım süreci başladı, geçici işyerlerinin yapılması süreciyle beraber sahada bu illerimizde yıkımın etkili olduğu bölgelerde ekonomi de faaliyete geçmeye, canlanmaya ve insanlar bir ek gelir tekrar kazanmaya başladılar. Çok da zamanınızı almadan hızlıca geçmek istiyorum. Şimdi tabii bahsettiğim gibi oldukça zor ve meşakkatli bir süreçti ve dünyanın gerçekten bu anlamda belki yakın tarihte gerçekleştirilmiş en büyük afet sonrası iyileştirme süreci yürütüldü. Biraz önce verdiğim rakamlar gerçekten çok dehşet ve büyük rakamlar, bu süreçlerin içinde de yüz binlerce kamu personeli yoğun bir şekilde hem saha da hem de arka planda çalıştı.

Şimdi dünyaya, bazı yaşanan afetlere baktığımızda mesela yakın tarihimizde İtalya'da 6,2 büyüklüğünde, orta İtalya'da bir deprem oldu kıymetli arkadaşlar, hepiniz hatırlarsınız. 6,2 büyüklüğündeki bu depremde 299 kişi öldü. 388 yaralı, 4 bin 500 kişi de evsiz kaldı. Bu yakın tarihimizde yaşanan bir deprem. Şimdi rakamlara baktığımız zaman 40 bin kişinin de deprem sonrası bölgeden tahliye edildiğini görüyoruz, 40 bin kişi ve deprem 6,2 büyüklüğünde. Tabii ki sığılık, yerleşime yakınlık gibi kavramlar var, ama bizimki de karasal bir deprem ve özellikle Antakya gibi ağırlıklı büyük yerleşimlerin içinden geçen bir depremdi. Yani 6,2 büyüklüğünde İtalya depreminde düşünün 40 bin kişi tahliye edilmiş ve ölü sayısı 299. Bir örnek vereceğim: Elazığ depremi 6,8 büyüklüğünde, 44 ölümümüz var. Ölü sayısı açısından baktığımızda buradaki rakamların çok daha az olduğunu görüyoruz. Yine arkadaşlar San Francisco depremi var 1989 yılında bildiğiniz ve bu deprem 6,9 büyüklüğünde. Elazığ depremi 6.8'di. Bunda da 63 ölü var, 3.757 yaralı var, 12 bin evsiz var. Görüldüğü gibi, 12 bin kişi evsiz kalmış. Yani rakamlara baktığınız zaman böyle büyük depremde bu kadar yıkımın gerçekten hani birçok ülkede benzer yıkımların olabileceğini özellikle eski tarihi merkezlerin olduğu yerlerde çok daha fazlasıyla karşılaşabileceğimizi de öngörüyoruz. Tahliye de aslında bu tür afetlerin kaçınılmaz bir sonucu. Biraz önce de ifade ettiğim gibi, aslında afetleri yaşayan insanlar o bölgeden bir an önce uzaklaşmak arzusunda oluyor. Özellikle arka planda bıraktığı koruma altında tutmak istediği bir ekonomik değeri yok ise bölgeden kısa süreli de olsa ayrılmayı tercih ediyor.

Yine 2020 yılında Japonya'da gerçekleşen bir tayfun ve bu tayfunda da dört eyalette 810 bin kişinin acil tahliye edilmesi yine güneydeki adada 100 bin kişinin tahliye edilmesine karar verilmiş. Yani baktığınız zaman bu tür yıkımlar veya tahliyeler bu tür büyük afetlerin hemen ardından gerçekleştirilmesi gereken aslında vatandaşın orada güvenlik altına alınması, temel ihtiyaçlarının daha sorunsuz karşılanabilmesi

için zorunlu olarak görülüyor. Bir önceki oturumda ifade edildiği gibi, bizim şu anda bölgede konut inşaatı sürecimiz devam ediyor ve kalıcı konutları yapıyoruz. Çevre Şehircilik Bakanlığımız TOKİ kanalıyla konut sürecini yürütüyor, biz de AFAD olarak koordinasyon, iş birliği ve bütçe ihtiyaçlarını karşılıyoruz. Şimdi baktığımızda bu yapacağımız konutların bir öncekinden daha iyisi olması bir zorunluluk ve aklın ve mantığın ve bilimin bir gereği. Dolayısıyla, bizler afetleri yaşayabiliriz, afetlerden ama ders çıkartmak akıllı bir insanın, akıllı bir toplumun, düşünen bir toplumun aslında yapması gereken bir şey. Dolayısıyla bizim bundan sonra yapacağımız konutların bir öncekinden daha iyi olması, daha sağlam olması, daha doğru yerlerde yer seçimleriyle yapılmış olması büyük önem arz ediyor. Bu açıdan hani bu hassasiyetle gidilmeye gayret ediliyor, ama işin bir tarafında da çok kısa sürede insanlarımızı kalıcı konutlara taşıma gayreti ve endişesi içinde olduğumuzu da ifade etmek istiyorum. Sendai çerçeve belgesinin risk azaltmada dört önceliği var. Bunu önemseydiğim için ifade etmek istiyorum.

Birincisi, riskleri anlamak. Kıymetli arkadaşlar, sizin bir şeyi yönetebilmeniz için her şeyden önce onu tanımış olmanız, bilmeniz gerekiyor. Siz eğer etrafınızdaki afet risklerini bilmezseniz afet riskini yönetemezsiniz veya ona karşı tedbir alamazsınız. Dolayısıyla, hem kamu kurumları olarak yaptığımız işlerde hem de birey olarak bizler etrafımızdaki hem tehlikeleri hem de tehlikeye neden olabilecek kayıp ve zararları öngörerek – yani riskleri öngörerek – kendimizin de kamu olarak alacağımız tedbirler var. Bunları bilmek ve bu tedbirleri de almak zorundayız.

Yine afet yönetiminde en önemli unsurlardan biri de yönetim. Yani siz afeti tek başınıza yönetmiyorsunuz. Afetin kararlarını alırken de afetle ilgili daha önceki planlama çalışmaları yaparken de çok ciddi anlamda çoğulcu ve katılımcı anlayışla bu planları hazırlamanız büyük önem arz ediyor. Bunu yaptığımız müd-

detçe herkes tarafından sahiplenilmiş, içselleştirilmiş ve gerektiğinde ihtiyaç olduğunda da görevini bilen, gereğini kurumsal bir refleksle, bireysel bir refleksle yapabilecek duruma gelmiş bireyler yetiştirmiş veya kurumlar kazandırmış olursunuz. O anlamda afet risk yönetişimini güçlendirmemiz lazım.

Diğer bir üçüncü aşama ise afet risk azaltmaya yatırım yapmak. Bununla ilgili de bir şeyler söylemek istiyorum müsaadenizle. Yapılan çalışmalar şunu ortaya koyuyor: Eğer bizler afetler olmadan önce afetlerin kayıplarını azaltmaya yönelik, risklerini azaltmaya yönelik yatırım yaparsak yapacağımız 1 liralık bir harcamanın minimum 7 liralık, hatta bazen bu 20 liraya, 25 liraya kadar da çıkabiliyor, maddi kaybı önlediği söyleniyor. Değerli katılımcılar, sadece bakın söylediğim maddi kayıp. Biz eğer binalarımızı depremden önce güçlendirmiş olsaydık bu binalar yıkılmadığı gibi içindeki eşyalar da sağlam kalacak ekonomik kaybımız daha az olacak, hem de 50 bin insanımız vefat etmemiş olacaktı. Sadece ekonomik kayıp açısından bile baktığımızda 1'e 7, 1'e 20 gibi bir şey varken hani bir fayda çarpanı varken, bir de bir insan hayatını düşündüğümüzde dolayısıyla, Türkiye'nin kamu kurumlarının, üniversitelerimizin, hepimizin önceliğinin risk azaltma çalışmaları olması gerektiğini bir kere daha ifade etmek istiyorum. Dolayısıyla, bizim AFAD olarak da bundan sonraki önceliğimizi bu alanda vermeye çalışıyoruz. Bu kapsamda zaten 26 Ocak itibariyle yeni bir yapılanmaya da gidildi ve Marmara Afet Riskleri Azaltma Daire Başkanlığı kuruldu. Bu şu açıdan önemli. Yine Çevre Şehircilik Bakanlığımızda bildiğiniz gibi Kentsel Dönüşüm Genel Müdürlüğümüz Kentsel Dönüşüm Başkanlığı oldu. Bu bağlamda, Marmara özelinde yeni bir yapılanmaya gidildi ve Marmara bölgesine yönelik genel müdürlük onun altında da daire başkanlıkları oluşturdu. Ayrıca, AFAD bünyesinde beklenen bir Marmara depremi kapsamında oradaki risk azaltma faaliyetlerini daha yakından takip edip ve daha iyi bir koordinasyon ve iş birliği sağlamaya yönelik bu daire başkanlığı

kuruldu. Üzerimizdeki sorumluluğun ve bölgelerin yükünün büyüklüğünün farkındayız. İnşallah kurumlarımızla beraber bu alanda elimizden gelen gayreti sarf edeceğiz.

Son bir şey daha belki söyleyebilirim. Şöyle bir örnek verebilirim: doğa olaylarının kendisi bir afet değildir, yani deprem bir afet değildir, aşırı yağışlar da bir afet değildir. Eğer bu afetlerin sonucunda insan zarar görüyorsa, insan ekonomik kayba uğruyorsa o zaman afete dönüşüyor. Dolayısıyla, doğa olaylarının kendisi afet değil, sonuçları afettir. Peki, bu sonuçları doğuran nedir diye baktığımızda da o zaman işte asıl önemli noktaya geliyoruz. Biraz önce bahsettiğim etrafımızdaki risklerin, yani afet risklerinin farkında olmadan yaşamak, bunlara ilişkin vurdumduymazlık içinde olmak, umursamazlık içinde olmak ve gereken tedbirleri zamanında almamak. Bizler hala kaçak yapı yapma sevdasındaysak, hala müteahhitlerimiz işte daha ucuza mal etmeye çalışıyor, hala mühendislerimiz iş kapma gayreti içinde binayı daha ucuza mal etmek adına bazı mühendislik hizmetlerinden kaçırıyorsa, yerinde kontrol yaparken işte birtakım zafiyetlerin içine düşüyorsak... Bu çabalarımızın birçoğunun boşa gideceğini ifade etmek istiyorum. Dolayısıyla, zihinsel bir dönüşüme geçmek ve sadece risk azaltma değil, hatta öncesinde de riske neden olabilecek, risk oluşturulacak anlayışları veya iş yapım tarzlarını bırakmamız gerekiyor, anlayışlardan da uzaklaşmamız gerekiyor, riskten kaçınmamız gerekiyor. Bunu ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum tekrar böyle fırsat sunduğunuz için. Sağ olun.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- AFAD Risk Belirleme ve Önlem Daire Başkanı Sayın Gökhan Yılmaz'a teşekkür ediyoruz. Çok önemli hususlara değindiniz. Gerçekten hem mevcut durumu aktardınız hem de yapılanları ve yapılacak olan projeleri anlattınız. Ayrıca, en önemli şeyin, daha önceki oturumda da ifade edildiği

gibi, zihinsel dönüşümü yapmak olduğunun ve doğal olayların afet değil, ama sonuçlarının afet olduğunun ve bu bağlamda da risk azaltmanın aslında sonrasında yapılan müdahaleden çok daha değerli olduğunun altını çizdiniz.

Bir sonraki konuşmacımız yine bağlantılı bir başka değerli kurumumuzu – Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Kentsel Dönüşüm Başkanlığı'nı – temsilen katılıyor. Sayın Aynur Gökalp Durna, 2005 yılında Gazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama bölümünden mezun oldu ve aynı yıl mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığı Teknik Araştırma ve Uygulama Genel Müdürlüğü'nde çalışmaya başladı. Aradan geçen 19 yılda gerek yine aynı kurumda gerekse Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği

Bakanlığı bünyesinde farklı genel müdürlüklerde teknik personel ve idareci olarak görev yaptı. Halen Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Kentsel Dönüşüm Başkanlığında Daire Başkanı olarak görev yapmakta Sayın Durna. Ayrıca Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Bilim Dalında Yüksek Lisans eğitimini tamamlamış, aynı bölümde de doktora eğitimine devam etmekte. Belki birkaç noktanın daha altın çizmek istiyorum CV'nizdeki. 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen depremler nedeniyle Hatay, Gaziantep, Osmaniye, Adana ve Elazığ illerinde yürütülen kentsel dönüşüm uygulamalarının da yürütülmesinden sorumlu kendisi. Aynı zamanda özellikle kıyı yönetimi ve gelişme planlarında bütünleşik kıyı alanları yönetim planlarında, İstanbul Boğaziçi alanında yer alan taşınmaz kültür varlıklarının korunmasında ve yaşatılmasına yönelik plan ve projelerde ve taşınmaz kültür varlıklarıyla ilgili yasal revizyon çalışmalarında görev almış kendisi. Sayın Rektörümüzün de bahsettiği gibi, sadece binalar şehri yapmıyor; kültür varlıklarımızın da özellikle korunması gerekiyor. Söz sizin, buyurun lütfen.

AYNUR GÖKALP DURNA- Çok teşekkür ederim Hocam. Davet ettiğiniz için emeği geçen tüm hocalarıma ayrıca teşekkürlerimi sunuyorum.

Ben bugün afet sonrasında Türkiye'deki kentsel dönüşüm sürecinden, Kentsel Dönüşüm Başkanlığı olarak yürüttüğümüz uygulama alanlarından ve süreç yönetiminden bahsedip 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem afetinden sonra yapılan çalışmalarımız hakkında özet bilgi vereceğim.

Kentsel Dönüşüm Başkanlığı olarak 6306 sayılı Kanun kapsamında uygulama yürütüyoruz. Türkiye bir deprem ülkesidir, ancak bunun yanında sel, taşkın, heyelan ve orman yangınları gibi afetler de meydana gelmektedir. 6306 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 31 Mayıs 2012 tarihinden itibaren risk taşıyan alanlarda yerel idareler, ilgili kuruluşlar ve vatandaşların katılımıyla 12 Yıldır kentsel dönüşüm çalışmaları yürütülmekte ve kentsel dönüşüm ile can ve mal güvenliği sağlanmış, afetlerden arındırılmış yaşanabilir yerleşimler oluşturulmaktadır.

1940'lı yıllardan itibaren Kuzey Anadolu Fay Hattı ile Doğu Anadolu Fay Hattı üzerinde ve yakınında, etkisi büyük depremler meydana gelmiştir. 20 Ocak 2020 tarihinde merkez üssü Elazığ İli Sivrice İlçesi olan depremden başlamak üzere yakın aralıklarla takip eden tarihlerde farklı doğal afetler meydana gelmiştir. 22 Ağustos 2020 tarihinde Giresun – Dereli Sel Felaketi; 30 Ekim 2020 tarihinde İzmir – Bayraklı Deprem Felaketi; 15 Temmuz 2021 tarihinde Artvin – Rize Sel Felaketi; 11 Ağustos 2021 tarihinde Kastamonu, Zonguldak, Düzce, Bolu, Karabük, Sinop ve Bartın İllerini etkileyen Batı Karadeniz Sel Felaketi; 28 Temmuz 2021 tarihinde Antalya ve Muğla Orman Yangınları; 28 Haziran 2022 tarihinde Batı Karadeniz Sel Felaketi ve son olarak 06 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş – Pazarcık Merkezli deprem felaketi yaşanmıştır.

Yeniden hatırlamak adına sıraladığım tüm afetlerden sonra 6306 sayılı

Kanun kapsamında Riskli Alan ilan edilmesi veya Rezerv Yapı Alanı belirlenmesi suretiyle alan bazında dönüşüm uygulaması yürütülmüştür. Alan bazında dönüşüm; dönüşüm alanlarında yürütülen, alan teklifi ile başlayıp üretilen konutların anahtar teslimine kadar devam eden; içinde risk yönetimi, plan-fizibilite ve projelendirme, maliyet tahmini, kaynak yönetimi, uzlaşma süreç yönetimi, yapım yönetimi yanında sosyal ve çevresel etki değerlendirmesi faaliyetlerini de kapsayan işler bütünüdür. Aynı Kanun kapsamında alan bazında dönüşüm uygulaması yürütülebileceği gibi aynı zamanda Riskli Yapı tespiti yapılmak suretiyle de yapı bazında dönüşüm çalışmaları yürütülebilmektedir.

Bahsettiğim afetlerden sonra etkilenen yerleşim yerlerinde Riskli Alan ve Rezerv Yapı Alanı belirlenmesi veya ilanı suretiyle, belirlenen alanlarda yaşayan vatandaşların bağımsız birim ihtiyacının karşılanmasını teminen Kentsel Dönüşüm Başkanlığımızca kentsel dönüşüm faaliyetleri yürütülmüş, uygulanan projeler ile yalnızca bağımsız birim ihtiyacının karşılanması ile yetinilmemiş; sosyal donatı alanları ile yaşanabilir ve sağlıklı kentsel mekanlar oluşturulmuştur.

Diğer taraftan, 6306 sayılı Kanununun temel amacı, afet meydana gelmeden önce risk teşkil eden alanlarda önlem alınması ve herhangi bir can ve mal kaybının yaşanmamasıdır. Bu çerçevede, toplam 116.790 hektar büyüklüğündeki alanı kapsayan toplam 1.030 adet kentsel dönüşüm alanında ilgili kurum ve kuruluşlar ile iş birliği içerisinde çalışma yürütülmüş olup, bu sayede 2,3 milyon hanenin dönüşümü ile 7,5 milyon nüfusun can güvenliği sağlanmıştır. Ancak, 6 Şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem afeti yapılan çalışmaların yeterli olmadığını acı bir şekilde gözler önüne sermiştir. Bunun için gerek yerel idarelerin gerekse vatandaşlarımızın kentsel dönüşüm konusunda bilinçlenmeleri ve Başkanlığımızca iş birliği halinde, yürütülen çalışmaları desteklemeleri önem arz etmektedir.

Konuşmamın devam eden bölümünde, 6 şubat 2023 tarihinde meydana gelen deprem afetinden en fazla etkilenen illerin başında gelen Hatay İli'nin Antakya ve Defne İlçelerinde yürütölen çalışmalardan özet olarak bahsetmek istiyorum.

Hatay İli Antakya İlçesinde Kentsel ve Arkeolojik Sit Alanlarından oluşan 307 hektar büyüklüğündeki alan riskli alan olarak ilan edilmiştir. Alanın özel statüsünden dolayı alanda yürütölecek uygulamalara ilişkin olarak Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Bakanlığımız arasında Protokol imzalanmıştır. Bu kapsamda bahse konu alan için Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Koruma Amaçlı İmar Planında son aşamaya gelinmiştir. Anılan planın onaylanıp kesinleşmesinin ardından plan koşullarına ve ilkelerine uygun olarak hazırlanan ve Koruma Kurulu tarafından uygun görölen projeler uyarınca uygulamalara hızla başlanacaktır. Buna ilave olarak, anılan alanda tescilli taşınmaz kültür varlıklarına ait restorasyon çalışmalarına başlanılmıştır.

Ayrıca, Antakya ve Defne İlçeleri başta olmak üzere İskenderun, Kırıkhan, Altınözö ve Reyhanlı ilçelerinde Bakanlığımız Yapı İşleri Genel Müdürlüğö'nün hasar tespit verilerinden hareketle 6306 sayılı Kanun kapsamında uygulama alanları belirlenmiştir. Antakya ve Defne İlçelerinde belirlenen alanları kapsayan büyük bir alanda üst ölçek master plan çalışması yürütölmüştür. Bu çalışma ile, mahalle ilişkileri ve demografik yapının korunması; deprem öncesi durumdaki bağımsız birim sayısının dikkate alınması; dere yataklarının aktif yeşil alan olarak tanımlanması; kamusal alanların ve yeşil alanların artırılması; ana yol izlerini koruyarak yaya, bisiklet, toplu taşıma odaklı ulaşım alternatiflerinin oluşturulması; yoğunluk ve kat sayısının bölgeye göre sınırlı tutulması temel prensipler olarak belirlenmiştir.

Gelinen tarih itibariyle, üst ölçek kararlar dikkate alınmak suretiyle hazırlanan ve Başkanlığımızca uygun görölen projeler kapsamında bazı alanlarda yapıma başlanmıştır; proje çalışması tamamlandıķça yapım çalışmalarına hızla devam edilecektir.

Bu süreçte vatandaşların mağduriyetlerinin giderilmesi amacıyla kira yardımı veya taşınma yardımı yapılması gibi finansal destekler ile geçici barınma alanlarının temini sağlanmaktadır.

Dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- Teşekkür ederiz. Evet, sıra Türk Kızılay'a geldi. Önce Doktor Selman Salim Kesgin'den başlamak istiyorum. Kendisi doktora eğitimi 2017'de Gazi Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde tamamlamış, daha sonra 2011- 17 yılları arasında aynı üniversitede araştırma görevlisi olarak çalışmıştır. Çeşitli akademik yayın ve etkinlik platformlarında yayın yönetmeni ve koordinatör olarak görev almıştır. 2016- 17 arasında doktora çalışmaları kapsamında Oxford Üniversitesinde misafir araştırmacı olarak araştırmalarını sürdürmüştür. Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi ve Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi'nde yarı zamanlı öğretim üyesi olarak dersler vermektedir. Hali hazırda Kızılay Akademi Başkanlığında akademik çalışmalar ve iş birlikleri koordinatörü olarak da görev yapmaktadır. Göç, afet, insani yardımlar, gönüllülük gibi alanlarda akademik çalışmalarına devam etmektedir. Söz sizin, lütfen buyurun.

Dr. Selman Salim KESGİN- Hocam çok teşekkür ederim. Kıymetli Aslı Hocam, Şebnem Hocam sizlerle beraber bu panelde olmaktan ayrıca mutluluk duyuyorum. Bir parçası olmaktan gurur duyduğum ASBÜ ailesine de teşekkür ediyorum bu etkinliği düzenlemesinden dolayı. Ben de 6 Şubat'ta kaybettiğimiz herkes için rahmet dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Tabii hepimizin ayrı bir 6 Şubat hikayesi var. Bugün benim doğum günüm. Maalesef bundan sonra her yıl acı bir sızı olarak kalacak 6 Şubat.

Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR - İyi ki doğdunuz Hocam.

Dr. Selman Salim KESGİN - Sağ olun Hocam. Kötü bir sızı artık yani bundan sonrası için. Diğer bir hikâye öğleden beri dinlediğimiz bütün konuşmalarda değindiğimiz afet öncesinde yapılacak faaliyetlerin önemi, risk azaltma ve benzeri çalışmalarla alakalı çok benzer duygular içerisindeydim. Geçen sene 6 Şubat akşamı bir askeri uçakla afet sahasına gittik. Salı gününden sonra da Gaziantep Havalimanına gelen uluslararası ekiplerin karşılanmasıyla alakalı bir görevim olmuştu birkaç gün boyunca. Böyle hani havaalanında normal zamanlarda adım atmamızın dahi yasak olduğu alanlarda çalıştık. Uçak park ettikten sonra dozerler geliyor, kamyonlara indirme vesaire çok hiç daha önce yapmadığımız birçok lojistik işin bir parçası olduk. Ve işte İsrail'den bir uçak geliyor, İngiltere'den bir uçak geliyor, Amerikalılar gelmiş, Kuveyt'ten bir uçak gelecek onu karşılıyoruz. Bir seferberlik zaten ulus nezdinde de millet nezdinde de bir seferberliğimiz var. Bu seferberliği, bu olağanüstü hali biz depremden önce de tecrübe edemez miydik? Yani bir Kahramanmaraş İRAP planı var, orada bir afet simülasyonu var ve 7 üzerindeki bir şiddet Pazarlık merkezli bir deprem senaryosu orada çizilmiş ve o depremin çezeceği etkiler bizim 6 Şubat'tan sonra yaşadığımız her şey bunlar olabilir diye İRAP'ta aslında bir simülasyon olarak karşımıza sunulmuştu. Hatta İRAP'ların ilk lansmanı da Kahramanmaraş'ta yapılmıştı hatırlarsanız. Can yakıcı, kahredici, bir denk geliş diyelim. Esasında böyle bir depremin olma ihtimali kayıtlara geçmiş, konuyla alakalı uzmanlar bunu şeye düşürmüş.

Gökhan YILMAZ- Bu arada Hocam bir şey söyleyeyim, en son İRAP planlarında İstanbul tamamlandı.

Dr. Selman Salim KESGİN- Kahramanmaraş'a bakarak İstanbul için dersimizi çıkarmamız lazım. Bu depremin olma ihtimali ortadayken ve bunun yıkıcılığı ortadayken biz bu olağanüstü hali, bu seferberliği bu el ele vermeyi gerek millet nezdinde bireyler olarak gerek uluslararası ortamda gerek kurumlar nezdinde yapamaz mıydık? Burada da

işte birçok faktör devreye giriyor, ama bence sürekli aklımızda tutmamız gereken bu afet sonrası arama-kurtarma kahramanlığının ötesinde başka kahramanlıklar. Çok minnettarız ve harika işler yapıyor arama - kurtarma ekiplerimiz, AFAD ekiplerimiz sahada. Ama depremden günler sonra enkazdan çıkacak ve muhtemelen birçok sağlık problemiyle hayatını sürdürecektir bir kişinin hayatının kurtulmasına dair kahramanlığa odaklanmak yerine afet öncesi afet riski azaltma kahramanlıkları, şehir plancısı kahramanları, ne bileyim afet eğitimi kahramanları hikâyesi yazamaz mıyız? Belki buna odaklanmamız gerekiyor diye düşünüyorum. Bunun da kıymetli bileşenlerinden birisi araştırma çalışmaları. Afet meselesinin toplumsal belleğimizde yer etmesi, akademik çalışmalarımızda yer bulmasının yolu esasında bu alana akademinin temayül göstermesinden geçiyor. Hakan Hocamın açılıştaki panelinde “Türkiye'nin iyi üniversitelerinde, iyi okullarında okudum ama İstanbul'da fay olduğunu İstanbul depremi olunca gördük. Memleketim orası ama deprem olunca Maraş'ta deprem gerçekliğini hissettik” şeklinde ifade ettiği gibi esasında birçok açıdan toplumsal belleğimizde afetin çok yer etmediğini, afet konulu akademik çalışmaların yeterli düzeyde olmadığını görüyoruz. Bu açıdan biz akademik çalışmaları ve araştırma çalışmaları da bir insani eylem olarak konumlandırıyoruz. Yani onu insani çalışmaların bir yan ürünü, lüks bir uğraş olarak değil, gerçekten merkezde konumlandırmamız gerektiğini düşünüyoruz. En azından bizim iddiamız böyle ve bunun savunuculuğunu yapıyoruz. Araştırma çalışmalarıyla biz hem bu meselenin bir kültür olarak yerleşmesini sağlayabiliriz hem de veri temelli politikalar, veri temelli çalışmalar için bir adım atmış oluruz. Yani zaman zaman Şebnem Hocamla, farklı hocalarla konuşuyoruz. Birçok konuda tıkanıdığımız temel şey o konuya dair nitelikli, herhangi bir veriye esasında atıf yapılabilecek bir dayanağı olan veriye erişim meselesi.

Bu açıdan ben bu oturumda bir insani yardım çalışmalarının akademik

çalışmaların yeri ve bizim bu kapsamda yaptığımız bazı çalışmalarını sizlerle paylaşmak istiyorum. Afet sahasında akademik araştırmalar dediğimiz zaman bu araştırmalar bir ihtiyaç tespiti çalışması gibi doğrudan operasyonel amaçlarla olabilir. Örneğin depremden sonra engelli çocukların ihtiyaçlarıyla alakalı bir saha çalışması gerçekleştirerek buradan bir veri ve politika yapıcılara bilgi üretiyor olabiliriz. Bir etki analizi olabilir yani yürütülmüş olan bir program vardır o programın sonuçları nereye vardı, işe yaradı mı yapılan program bunun etkisini ölçen bir analiz olabilir. Bir durum tespiti yani depremin o anki etkisinin fotoğrafını çeken bir çalışma olabilir. Sadece akademik araştırma amaçlı, bilgi üretme amaçlı, entelektüel tartışma yürütme amaçlı, bir teori geliştirme amaçlı çalışmalar olarak kavramsallaştırıp sınıflandırabiliriz diye düşünüyorum.

Temel veri kaynaklarımıza baktığımız zaman 6 Şubat ölçeğinde AFAD'ın günlük hatta her gün paylaştığı veriler çok kıymetliydi ki AFAD bunu yanlış hatırlamıyorsam Elazığ depreminden beri çok iyi yapıyor daha öncesinde çok vakıf değildim eksikliğim olabilir. Çok kıymetli, çok daha sistematik ve daha hani ayrıştırılmış veri olsa daha iyi olur tabii ki ama en azından bir otorite makamdan verilerin paylaşılması bence çok kıymetli. Kurumların faaliyet raporları işte Kızılay'ın, farklı STK'ların, farklı kurumların kendi yaptıkları çalışmalarda – ki faaliyet raporlarından biz veri çekebiliyoruz, veri elde edebiliyoruz. Sahaya doğrudan giderek akademik araştırmalar amacıyla sahaya giden araştırmacıların araştırma çıktılarını, makalelerini, raporlarını okuyarak oradan akademik verileri biz elde edebiliyoruz. Yine bu depremde TÜBİTAK'ın direkt acil saha çalışmasına destek programına çıkmış olması çağrısına çıkmış olması ki 120'yi aşkın çalışmayı desteklediler bildiğim kadarıyla. Başvuruyorsunuz iki gün içerisinde size cevap veriyorlar çok hızlı bir şekilde aksiyon alan bir durum oldu, o da çok kıymetliydi. Ve orada da yine Türkiye'deki trendler açısından bence altı çizilmesi gereken bir şey. Sosyal Bilimler alanındaki afet projelerinin yer alması da çok kıymetliydi. Mühendislik alanında

bolca çalışmalar olduğunu görüyoruz, ama sosyologlarımızın siyaset bilimcilerin, sosyal bilimler alanında çalışan araştırmacıların da o çağrıdan hissedar olması bence kıymetli ve altı çizilmesi gereken bir şeydi.

Biz neler yaptık? Kızılay Akademi, Kızılay'ın operasyon yürüttüğü alanlarda akademik bilgi üretmek ve akademiyle Kızılay arasında köprü olmak misyonuna sahip olan bir birim. Yani bir ayağı akademiye, bir ayağı Kızılay'da diyebileceğimiz bir yapısı var. Bu açıdan elimizdeki verilerden neler çıkarabiliriz, neler paylaşabiliriz veya hocalarımızda kıymetli veriler var bunları Kızılay'a nasıl transfer edebiliriz diye düşünüyoruz. 6 Şubat akabinde yedi tane temel araştırma çalışmamız oldu esasında. Bunların bir kısmı erken dönem gözlem ve değerlendirme raporları. Biz araştırmacı arkadaşlarımızı afetin ilk günlerinden itibaren sahaya gönderdik araştırma ve gözlem çalışmaları için. Orada kendi gözlemleriyle ve kurumlardan yetkililere yaptıkları mülakatlarla bir durum tespiti, bir fotoğraf çekme çalışması yapmalarını rica ettik, burada gönüllü hocalarımız da bize katkı sağladılar.

Ardından bunun tamamlayıcısı olarak ihtiyaç analizi çalışması yaptık. Odak grup görüşmelerine, yarı yapılandırılmış görüşmelere dayalı bir ihtiyaç analizi yürüttük. Bu çalışmalarla sosyal hizmet birimlerimize, beslenme birimlerimize, afet müdahale birimlerimize veri sağladık. Buna ilaveten çağrı merkezi verilerimiz var bizim. 1 milyonu aşkın çağrı aldı Kızılay çağrı merkezi afet döneminde. Biz bunları temalara göre sınıflandırdık. Burada farklı sektörlere göre dönemsel olarak pik noktalarını görüyorsunuz, dalgalanmaları görüyorsunuz, hangi dönem de hangi tür talepler daha fazla bize gelmiş bunları analiz ettik ve eş zamanlı olarak operasyonel birimlerimizle paylaştık. Her bir çağrı ayrıca canlı olarak ilgili birime iletilmişti çözümlenmesi için. Örneğin bebek bezi istiyorum dediği zaman Samandağ'dan birisi onun bilgisini Samandağ'daki saha ekiplerine zaten canlı olarak o anda yönlendirmiştik. Bizim analizlerimiz de talep trendlerini görerek bir sonraki afetler

için bir hazırlık yapma diyebileceğimiz bir katkı sağladı.

Sahada çalışan arkadaşlarımızla derinlemesine görüşmeler yaparak onların gözlemlerini kayıt altına aldık. Faydalanıcılarla, afetzedelerle temas ettiğimiz diğer bir çalışma türü de dağıtım sonrası memnuniyet araştırması dediğimiz Kızılay'dan bir şekilde sağlık, gıda, barınma, gıda dışı yardımlar alanların geri bildirimleri. Birazdan onunla alakalı da birkaç sonucu paylaşacağım sizinle. Bu bizim için kıymetli. İnsanlara yardım ulaştırdık ama bunun muhatapları nezdindeki yansıması nasıl oldu meselesi çok önemli. Profesyonel bir anket firmasıyla 1555 afetzedeye afetten etkilenmesine göre kotalaması yapılmış yüz yüze anket gerçekleştirerek doğrudan yararlanıcılarla görüştük.

Bu faydalanıcı değerlendirmesi çalışmasından bir bölüm sunmak istiyorum ardından hem vakit ilerledi hem de operasyonel detaylara vakit kalsın diye. Bu gördükleriniz Kızılay'dan yardım almış olanların geri bildirimleri, hiç alamamış olanlar bunun dışında kaldı çünkü yardımın memnuniyetini ölçmek için bunu yapmıştık. Altı tematik alandaki yardımın yeterliliği, yardım hakkında bilginin yeterliliği, yardımın zamanlaması, yardımı veren personelin yaklaşımı, hizmetin kalitesi ve yardımın kalitesi şeklinde sınıflandırmalarımız oldu.

%10'luk bir kesimin memnun olmadığı şekilde geri bildirim aldığını bunu il bazlı ve tematik bazda olarak biz raporlamasını yapıp ilgili birimlerle paylaştık. %12'lik bir kesimin bununla alakalı fikir beyan etmediğini, %78'lik bir kesimin memnun olduğunu kayıt altına almış olduk. Bir diğer husus da genel olarak yardımlarla alakalı belki şapka da önümüze koymamızı gerektiren detaylardan birisi. Yardımların gerçek ihtiyaç sahiplerine gittiğini düşünüyorum sorusuna katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum diyenlerin oranı %47 yani yarı yarıya bir oranda karşımıza çıktığını görüyoruz.

Özellikle özel ihtiyaç sahibi kişilere yardım ulaşmasıyla alakalı %62'lik bir katılma oranının olduğunu kayıt altına almış olduk. Yardım

sırasında kendimi güvende hissediyorum ifadesine katılma oranının %84 derecesiyle kayıp kabul gördüğünü katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum diyenlerin %84 olduğunu görüyoruz.

Kaba bir resim çizmeye çalışıyorum birazcık da hızlı ilerleyerek. Burada amacımız araştırma çalışmalarını insani yardım operasyonlarının merkezinde konumlandırmak. Bu açıdan sizlerin kıymetli destekleri bizler için çok kıymetli ve bunu sadece bir akademik aktivite ya da donörün beklentisi amacıyla gerçekleşen çalışma olarak görmüyoruz. Faaliyetleri ve politikaları etkileyen bir güce dönüştürmek gerekiyor. Bununla alakalı olarak da yaptığımız bütün bu işte yedi farklı araştırma grubunun bulgularını önceki ay afete çalışan yönetici ve yönetici düzeyinde afete müdahale etmiş olan tüm Kızılay ekibiyle iki günlük bir kampta masaya yatırdık ve tema-tema, bölge-bölge eksiklikleri ve sorunları tartıştık. Neyi yaptık, neyi daha iyi yapabiliydik, neyi yapamadık kabaca esasında sordüğümüz bunlar. Bunları da politikaların veya operasyonların değişimine etki edecek hale gelmesi için kullanmaya, yönlendirmeye çalışıyoruz. Bu açıdan diğer Kızıllaçlarla ve Kızıllaylarla da bu tecrübemizi paylaşıp onların da bu alandaki kapasitelerini de Kızılay olarak kendimize transfer etme perspektifimiz var.

Son söz olarak dediğim gibi bu araştırma çalışmalarını bir lüks olarak görmüyoruz. Araştırma çalışmalarını yardım programlarının merkezinde hem önünde hem de sonunda ihtiyaç analizinden etki analizine kadar ciddi bir döngü içerisinde konumlandırmamız gerekiyor diye düşünüyoruz.

Tekrar teşekkür ederim imkân sağladığınız için.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- Sağ olun Selman Hocam.

Gerçekten önemli hani nerede neyi güzel yapıyoruz, neyi eksik yapıyoruz görmek sosyal etki analizi yapmak üniversitemizde aslında bu alanda bir araştırma TÜBİTAK projesi yürütüyor gerçekten bu çok önemli, çok değerli.

Son olarak sözü ben Sayın Alper GÜLER'e vermek istiyorum. Alper GÜLER Abant İzzet Baysal Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi'nde lisans eğitimini tamamladıktan sonra Anadolu Üniversitesi Afet Acil Durum ve Afet Yönetimi ön lisansı, İzmir Demokrasi Üniversitesinde Afet Yönetimi yüksek lisans eğitimlerini tamamlamış. Afet yönetimi alanındaki profesyonel iş hayatına 2009 yılında Türk Kızılay Afet Operasyon Merkezinde uzman kadrosuyla başlamış. Aynı zamanda da çeşitli yönetim kademelerinde ve Türk Kızılay tarafında ulusal ve uluslararası alanlarda yürütülen birçok afet operasyonunda sahada görev yaparak katkıda bulunmuş. Şu anda Türk Kızılay Afet Müdahale Direktörü olarak görev yapmakta ve ülkemizde meydana gelen afet ve acil durumlar sonrasında Türk Kızılay tarafından yürütülen afet müdahale çalışmaları ve Türk Kızılay Afet Müdahale Merkezlerinde koordinasyondan sorumludur. Buyurun söz sizin.

Alper GÜLER- Sağ olun Hocam. Türk Kızılay'ının afet ve acil durumlarda müdahale yapılanması; merkezde afet operasyon merkezi, yerelde ise taşra teşkilatı olarak afet müdahale merkezleri ve şube başkanlıkları ile oluşmaktadır. Afetlere müdahale bu yapılanmalar ile gerçekleşmekte olup tüm afetlere müdahaleler Ankara Afet Operasyon Merkezi (AFOM) koordinesinde yürütülmektedir.

Türkiye Afet Müdahale Planında afet ve acil durumlarda Türk Kızılay'ın görev alacağı rol ve sorumluluklar bulunmaktadır. Bu rol ve sorumlulukları arasında afet beslenme grubunun ana çözüm ortağı, barınma, haberleşme, aynı bağış, psikososyal destek, nakliye, uluslararası destek, uluslararası nakdi bağış, afet sağlık gurubu ve iletişim

gruplarında ise destek çözüm ortağı olarak yer almaktadır.

Beslenme hizmetinin Türk Kızılay ile bağdaştırılması; 1. Dünya Savaşında, Balkan Harplerinde aş evlerinin kurulması ve kurulan bu aş evlerine gıda malzemeleri sağlamak için Hilal-i Ahmer başlığı altında çiftlikler konumlandırılmasına dayanmaktadır.

Türk Kızılay afet ve acil durumlarda beslenme hizmeti sunan kurum, kuruluşların koordinasyonlarından ve kendi bünyesinde yer alan üretim tesislerinde üretilen sıcak yemeklerin sevk ve dağıtımlarından sorumludur. Tüm bu süreci Afet Müdahale Merkezleri ile yürütmektedir. Müdahale Merkezleri; 12 adet afet müdahale merkezi bulunmaktadır. Her bir müdahale merkezinin kendi sorumluluk sahası vardır ve kendi sorumluluk sahasında meydana gelen afet ve acil durumlara müdahale etmekle yükümlüdür. Kapasiteleri ve bu kapasitelerin yeterlilik seviyelerine bağlı olarak da diğer afet müdahale merkezlerinden destek alıp aynı zamanda destek verebilmektedir. Beslenme ana çözüm ortağı olarak sabit ve mobil üretim tesisleri, sahra mutfak ve konteyner mutfakları ile birlikte öğünde 1 milyon kişiye yemek verebilecek kapasiteye sahiptir. Mevcut kapasiteyi geliştirecek çalışmalar da yürütülmektedir. Planlama beslenme ihtiyacının karşılanması açısından çok önemli hususlardan bir tanesidir. Bu kapsamda Beslenme Platformu çalışması öne çıkmaktadır. Beslenme platformu, afet ve acil durumlarda beslenme hizmeti sunan STK'ların bir araya getirilerek beslenme alanındaki stratejilerin belirlenmesi, menülerin ortaklaştırılması, gıda güvenliğine ilişkin hususların kararlaştırılması için yapılan çalışmadır. Güncel olarak 17 tane üyesi bulunmaktadır. Kendi bünyesinde üye sayısını geliştirilmesine yönelik çalışmalar bulunmakta ve AFAD Başkanlığı tarafından da bu konuda öncülük çalışmaları yapılmaktadır.

Planlama çalışmaları kapsamında bir diğer önemli husus ise yerel il ve

ilçelerde yürütülen Beslenme Stratejik Planıdır. Kahramanmaraş depremleri öncesinde müdahale merkezleri sorumluluk sahalarındaki il ve ilçelere intikal ederek mevcutta yer alan yemek üretim kaynakları hakkında veriler elde etmiştir. Bu çalışma ile 14 milyon kişilik kapasiteye ulaşılmıştır.

AFAD Başkanlığı ile koordineli olarak yürütülen beslenme akreditasyonu çalışmaları da bulunmaktadır. AFAD akreditasyon yönetmeliği kapsamında, Afet ve acil durumlarda beslenme hizmeti sunmak isteyen; özel kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve özel şirketlerin belirlenen standartlar çerçevesinde uygunluğunun kontrol edilerek akredite edilmesini sağlayan çalışmadır. Türk Kızılay akreditasyon sürecinde teknik detaylar ve teknik yeterlilik uygunluğunu Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığına bildirmektedir. Afet ve Acil Durum

Yönetimi Başkanlığı alınan bilgiler doğrultusunda akreditasyon belgesini ilgili özel kurumlar, sivil toplum kuruluşları ve özel şirketlere vermektedir.

Türk Kızılay'ı beslenme hizmeti süreci akut dönem ve uzun dönem olmak üzere temelde ikiye ayrılmaktadır. Afet ve acil durumun meydana geldiği ilk 72 saat akut dönem beslenmeyi ifade etmektedir. Bu dönem içerisinde beslenme ekipmanlarının ve üretim tesisinin kurulumu gerçekleştirilmektedir. Uzun dönem ise sıcak yemek üretimini gerçekleştirmek için alana gönderilecek gıda malzemesi, ekip, ekipman sevki ve kurulumunu ifade etmektedir. Uzun dönem içerisindeki hazırlıkların tamamlanmasına kadar geçen bu süreçte kumanyalar, acil beslenme kitleri, soğuk veya sıcak içecek hizmeti verilmektedir.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- Bir şey sorabilir miyim?

Alper GÜLER- Tabii tabii, buyurun.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- Yani bunları yapı-

yorsunuz, çok çok önemli gerçekten. Yerelde olan ürünlerden yararlanmak ve lojistik açıdan programlamak. Hani belki 6 Şubat'a dönersek bir de tabii şunu da eklerseniz sevinirim. Herkes standart bir yemeği yemiyor malumunuz. Yani diyabet hastaları, tansiyon hastaları var. Dolayısıyla, özel beslenme ihtiyacı olanlara nasıl hitap ediyorsunuz diye merak ettim, ama kısaca lütfen.

Alper GÜLER- Türk Kızılay Beslenme Hizmetleri Kılavuzu yayınlanmıştır. Kılavuzun içerisinde özel gereksinimi olan bireylere yönelik menü ve diğer hususlar yer almaktadır. Ayrıca ilgili hassas grup dernekleri ile akreditasyon çalışmaları yapılmaktadır. Pazarcık depreminde ise beslenme hizmetinde 427 milyon öğünlük yemek dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Bu üretim; Beslenme Platform üyeleri, diğer sivil toplum kuruluşları ve bakanlıklar ile gerçekleştirilmiştir. Beslenme hizmetinin %25 oranındaki kısmı Türk Kızılay'ı, %10'luk kısmı ise platform üyeleri tarafından karşılanmıştır.

11 ili etkileyen 6 Şubat Pazarcık depremi sonrasında etkilenen illerde ekip başkanlıkları oluşturulmuş ve ekip başkanlıkları tarafından sıcak yemek üretimini sağlayacak ünite ve tesisler kurulmuştur. İl Merkezinde ve ilçelerde beslenme hizmeti sunulacak noktalara sıcak yemekler ulaştırılmıştır.

Destek çözüm ortakları olan bakanlıklar ve sivil toplum kuruluşlarının afet alanında beslenme hizmeti kapsamında koordinesi sağlandı. Milli Eğitim Bakanlığı, Gençlik Savunma Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı ve Tarım Orman Bakanlığı olarak toplamda 4 Bakanlık, 941 tane kurum, kuruluş, belediye ve STK'lar aktif görev almıştır. Deprem kapsamında 1401 adet yemek üretim tesisi kurularak 5099 adet dağıtım noktasında sıcak yemek dağıtım faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Gelişen aşama itibari ile Hatay'da çadırkentten yurtlara yerleştirilen depremzedelere sıcak yemek hizmeti devam etmektedir.

Destek çözüm ortağı olarak atfedilen rol ve sorumluluk alanlarında da

hizmetler sürdürülmektedir. Afet oluştuktan sonra hem Türk Kızılay'ı bünyesinde hem de AFAD ile koordineli olarak afet alanına barınma çadırları sevki sağlanmıştır. Türk Kızılay'ın bünyesinde 97.957 tane barınma çadırı dağıtılmış olup 46.000 tanesi öz kaynaklardan, 51.000 tanesi ise dış kaynaklardan karşılanmıştır. Ayrıca 2.880 tane konteyner sahaya sevk edilerek Hatay ve Kahramanmaraş Pazarcık'ta konteyner kentler kurulmuştur. Kurulumunun ardından işletilmesi için Afet Acil Durum Yönetimi Başkanlığına teslim edilmiştir. Afet alanında ilk zamanlarda haberleşme konusunda sorunlar yaşanmaktaydı. Afet bölgesinde hem uydu sistemleri hem de telsiz sistemleri ile kurumun iç haberleşmesini karşılayabilecek düzeyde haberleşme sistemi kurulmuştur. Sağlık alanında yürütülen çalışmalar neticesinde 6 adet mobil sağlık aracı afet alanına görevlendirilmiş ve kırsal alanlara ulaşımın ve sahra hastanelerinde hizmet alınmasının zorlukları göz önünde bulundurularak araçlar kent merkezlerinden ziyade kırsal alanlarda ve köylerde konuşlandırılmıştır. 11 adet çadır, 12 tane konteyner ve 2 tane mobil çocuk dostu alanıyla psikososyal hizmet çalışmaları sürdürülmüştür. Psikososyal hizmet kapsamında sahada mevcut ekip bulunmakta ve bu alanda hizmetler sürdürülmeye devam etmektedir.

Genel anlamda insani yardım faaliyetleri bir bütündür. Türk Kızılay çağrı merkezi kapsamında 1 milyon çağrının yaklaşık olarak 900.000 tanesine ulaşılmıştır. Adıyaman, Antep, Hatay, Maraş, Malatya ve Osmaniye'de sosyal marketler kurularak hem çağrılar kapsamında gelen talepler karşılanmış hem de depremzedeler ihtiyaçlarını kendileri giderek sosyal marketlerden karşılamışlardır.

Sosyal market hizmetinin sunulabilmesi için 11 ilde geçici lojistik merkezleri kurulmuştur. Malatya ve Gaziantep'te hali hazırda lojistik faaliyetleri yürütülmeye devam etmektedir. 16 Ocak tarihinde 15.523 afetzede haneye 4.500 TL değerinde nakit destek sağlanmıştır. Mayıs ayından itibaren süregelen ve devam etmekte olan bir hizmettir. Yetim

destek programı kapsamında da 532 çocuğa destek programı da sürdürölmektedir. Kış aylarında konteyner kentlerde ihtiyaç sahiplerinin kış şartlarını hazırlayabilmek için ısıtıcı ve diğer ihtiyaçların karşılanmasına yönelik çalışmalar yürütölmüştür. İyileştirme dönemi kapsamında

53.000 civarında gıda kolisi dağıtımı gerçekleştirilmiştir. Afet alanında bölgede su ve sanitasyon çok ciddi bir ihtiyaçtı. Su ve sanitasyon ihtiyacı açısından yürütölen hizmetler tabloda gösterilebilmektedir. Tamamının karşılandığı anlamına gelmemekte fakat mümkün olduğunca karşılamaya çalışılan hizmetler bulunmaktadır.

Afetten etkilenen illerde iyileştirme çalışmaları kapsamında; Kütüphaneler açılmaktadır. 7 Şubat itibariyle 11 ilde kütüphaneler tamamlanmış olacaktır. Ayrıca toplumsal hizmet merkezleri bulunmakta ve iyileştirme döneminde psiko-sosyal hizmetlerin yürütöleceği faaliyetlerin devamlılığını sağlanabilmesi için hizmet sunmaktadır.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- Bunların hepsi milli kaynaklardan mı yapıyor diye sormak istedim.

Alper GÜLER- Hayır, Hibelerden ve Türk Kızılay'ın öz kaynaklarından karşılanmaktadır.

Oturum Başkanı Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR- Evet anladım çok teşekkür ediyorum. Çok değerli panelistlerimize ayrıca çok teşekkür ediyorum. AFAD Daire Başkanımız, Kentsel Dönüşüm Başkanlığı Daire Başkanımız ve Türk Kızılay'ımız burada bizlerleydi. Akademik bir tartışmadan sonra kurumları da bu oturumda tartışmış olduk. Kolay değil gerçekten. Tabii ki biz akademisyenler olarak eleştirdiğimiz yanlar var, çünkü neden? Ülkemiz için daha iyisi olsun istiyoruz. Ama burada kurumlarımızın gerçekten dayanıklılığı vurgulamak gerekir. Dayanıklılığın yanı sıra özverili çalışmaları da takdire şayan. Muhtemelen Türk Kızılay ve AFAD mensupları da deprem sonrası dönemde

birkaç gün uyumadan çalıştılar. Her birinize ve isimlerini bilmediğimiz bütün kahramanlara da buradan teşekkür etmek istiyorum.

Bugün Miraç Kandili. Bugün okunacak dualar depremde hayatını kaybedenlerin ruhuna gitsin, ruhları şad olsun, nur içinde yatsınlar. Ben Sayın Rektörümüzün giriş konuşmasında bahsettiği şiirle sözlerime son vermek ve paneli kapatmak istiyorum. Voltaire'in 1755 Lizbon depremi için yazdığı şiirinin kısa bir bölümünü izninizle okuyacağım.

*Ne kimse ölmek ister, yeniden doğmak ne de.
Acılara adanmış günlerimizde bazen de,
Gözyaşımızı sileriz, zevklerin illeriyle;
Fakat uçar gider tıpkı bir gölge gibi zevkler ve hazlar;
Oysa sayısızdır yaşadığımız üzüntüler, pişmanlıklar, kayıplar.
Geçmiş bizim için yalnız hüznü bir anı;
Ama korkunçtur, bir gelecek yoksa eğer, şimdi,
Çürütüyorsa düşünen varlığı, mezarın karanlığı.
Umudumuzdur, bir gün olacak her şey iyi.*

Ben de bu sözlerle inşallah tüm depremzedelerimiz için geleceğimizin umut dolu olmasını istiyorum. Teşekkür ediyorum.

SUNUCU- Moderatörümüz Prof. Dr. Şebnem Akçapar Hocamıza ve tüm konuşmacılarımıza tekrar teşekkür ediyoruz.

6 ŞUBAT KAHRAMANMARAŞ VE HATAY DEPREMLERİ ARDINDAN

AFET YÖNETİMİ, KENTSEL DÖNÜŞÜM VE YERİNDEN OLMA

MODERATÖRLER:
Prof. Dr. Aslı AKAY
Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR

BİRİNCİ OTURUM

Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR, ASBÜ-KPAUM
Prof. Dr. Aslı AKAY, ASBÜ-KENT
Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR, ASBÜ-GAUM
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ, AYBÜ

İKİNCİ OTURUM

Gökhan YILMAZ, AFAD
Risk Belirleme ve Önlem Dairesi
Aynur GÖKALP DURNA, Çevre, Şehircilik
ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Kentsel Dönüşüm Başkanlığı
Dr. Selman Salim KESGİN, Türk Kızılay
Alper GÜLER, Türk Kızılay

6 ŞUBAT 2024 • 13:30-16:30
ASBÜ SEZAI KARAKOÇ SALONU

6 ŞUBAT KAHRAMANMARAŞ VE HATAY DEPREMLERİ ARDINDAN AFET YÖNETİMİ, KENTSEL DÖNÜŞÜM VE YERİNDEN OLMA

6 Şubat 2024

13.30 - 13.45 AÇILIŞ KONUŞMASI

Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN, ASBÜ Rektörü

13.45 - 15.15 BİRİNCİ OTURUM

Moderatör: Prof.Dr. Aslı AKAY

Prof. Dr. Hakan TÜRKÇAPAR, ASBÜ-KPAUM

Afetlerden Sonra Psikolojik Sağlık

Prof. Dr. Aslı AKAY, ASBÜ-KENT

Yeniden Yapılanma ve Kentsel Dirençlilik

Prof. Dr. Şebnem AKÇAPAR, ASBÜ-GAUM

Deprem Sonrası Yerinden Edilenler ve Geri Dönüşler

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah DİLSİZ, AYBÜ

Deprem Sonrası Hasar Tespiti ve İyileştirme Süreçleri

15.15 - 15.30 ÇAY VE KAHVE ARASI

15.30 - 16.30 İKİNCİ OTURUM

Moderatör: Prof.Dr. Şebnem AKÇAPAR

Gökhan YILMAZ, Daire Başkanı,

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı

Risk Belirleme ve Önlem Dairesi

6 Şubat Kahramanmaraş Depremleri

Aynur GÖKALP DURNA, Daire Başkanı,

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Kentsel Dönüşüm Başkanlığı

Kentsel Dönüşüm

Dr. Selman Salim KESGİN, Türk Kızılay

Afet Sahasında Araştırma Çalışmaları

Alper GÜLER, Türk Kızılay

6 Şubat Depremleri Sonrası Türk Kızılay'ın Faaliyetleri

16.30 - 16.45 KAPANIŞ KONUŞMASI

